

Vremenska pratika

Za prestopno leto 2024

Vremenska pratika 2024

Zbral in priredil: Mag. Dušan Kaplan
Oblikovanje: SMGŠ
Tisk: Srednja medijska in grafična šola Ljubljana
Naklada: 150 izvodov

Bela opojnost Blok

Izdajo Vremenske pratike je finančno omogočila Občina Bloke. Zanj župan Jože Doles. Nekaj sredstev je prispevalo tudi podjetje Fragmat z Blok. Vsem iskrena hvala.

Na Blokah, decembra 2023.

Pozornost je najredkejša in najčistejša oblika radodarnosti.

Simone Weil

Nekaj za začetek.

Podatke za Pratico prestopnega leta 2024 sem zbiral celo leto. Pri zbiranju podatkov o letu 2023 so mi pomagali mnogi prijatelji in znanci. Vsi po vrsti občudovalci modrosti in izkušenj slovenskega ljudskega izročila. Vsem iskrena hvala. Posebno zahvalo pa sem dolžan prijatelju Francetu Škrabcu. Pravemu Bločanu, ki je za ARSO meril in zbiral vremenske podatke na Blokah dolgih šestdeset let in več.. Mnoge resnice o Bločanih, vremenske izkušnje in šaljive zgodbe iz teh krajev, sem zvedel pri njem. Letos, v novembru smo se poslovili od njega.

Hvala France za vse lepe ure ob klepetu pri Tebi doma.

Nekoč sem pri Tebi zvedel tudi tole lepo misel vaškega posebneža Mihlovega Gregorja, ki je v gostilni takole okrcal prisotne. Ti so po stari navadi zabavljali čez vse. Čez vlado, čez državo, čez davke, čez občino... Takole jim je povedal:

»Možje! Veste kaj? Življenje je lepo, če greš truden v posteljo in lačen k mizi. Vse drugo ni nič«.

V hipu so se vsi pobrali domov.

Menim, da je imel Gregor prav. Še vedno velja, da do uspeha prideš le s trdim delom. Če pa v domači hiši najdeš še kaj za pod zob, v kotu dnevne sobe toplo peč, od družine pa ljubeč nasmeš, potem imaš vso lepoto tega sveta v naročju.

Bloke! Slovenski Tibet

Če se prav spomnim, je Blokam to ime, Slovenski Tibet, dal prav France Škrabec. Še eden v vrsti znanih Bločanov. Imetnik najvišjega občinskega priznanja *častni občan Blok*.

Kako pridete na Bloke? Tja vodi več cest. Poglejmo letos tole.

Če ste se namenili na Bloke, po avtocesti iz Ljubljane, zavijte ven na izvozu Unec. Nekaj ovinkov čez vas Unec in že se odpre pogled proti **Rakeku**. Ime naselja ni naključno. V bližnjem naravnem parku **Rakov Škocjan** je po pripovedki 'rojstni kraj' vseh rakov v naši deželi. Od tod ime Rakek.

Na vaši desni, tam po obronki Javornikov, se skriva čudovit svet naravnega parka **Rakov Škocjan**. To je svet gozdov, kraških jam, malih potokov, ki kar nenadoma privrejo iz zemlje in še preden dobro pogledate kje so, že izginejo spet v podzemlje, tja proti Planini in od tod, spet skozi skrivnosti podzemski svet navzdol proti Ljubljanskemu barju.

Podzemski svet ima svoje skrivnosti, ki jih hrani le za izbrance. Zato velja! Če se boste okorajžili in napotili v ta skrivnostni svet podzemlja, potem spoštljivo stopajte vanj. To je svet miru in spokojnosti Postojte in prisluhnite skrivnostnemu šumenju vode, ki iz podzemlja ihtavo hiti na svetlo. Zaslišali boste šepet vetra, ki se ovija okrog skal, morda kakšen ptičji klepet v grmu nad vami. Ozrite se ven iz vrtače, nad vami bo jasno nebo v svetlobi vseh barv. Ne ustrašite se senc, ki se lomijo v skalah in drevju. Mirno postojte in prisluhnite temu skritemu svetu. Doživeli boste nekaj nedopovedljivo lepega.

Brezno pri Velikem mostu v rakovem Škocjanu

Takole je videti eden od mnogih vhodov v skrivnostni svet podzemlja v Rakovem Škocjanu. Kako pridete do tod? Peljite se skozi Rakek in na koncu naselja, v vasi Podskrajnik zavijte desno. Lepa makadamska cesta vas bo vodila mimo vasice Želše in jam, ki nosijo ime po njej. Cesta vas pripelje, do začetkov labirinta Rakovega Škocjana. Predlagam, da se ustavite pri prvem počivališču. Če boste imeli s seboj fotografijo iz te pratike, boste ta vhod hitro našli. Posnel sem z navadnim fotografskim aparatom. Po spiralno zviti potki sem stopil v preddverje jam. Pogledal sem nazaj, na svetlo iz jamskega vhoda sem v soju svetlobe ter vodnih kapljic zagledal dnevno luč v vseh mavričnih barvah. Za mojim hrbtom je hrumela voda iz globin Želških jam. Obstal sem v tej lepoti, užival hlad v poletni vročini in poslušal večno pesem vode, ki hiti iz teme na svetlo. Za pot naprej, v globino jame, bi rabil

jamski čoln. Vendar! Za tako avanturo, ogled Zelških jam, se prej posvetuje z jamarji bližnjega jamarskega društva. Zaradi varnosti.

Še malo sem postal, sedel na skalo ob vodi, se osvežil v njej in se spomnil pripovedke Bogomirja Magajne o Brkonji Čeljustru, človeku, ki se je v ta podzemski svet umaknil pred brezbožnimi, pokvarjenimi, sprijenimi ljudmi. Včasih me prime, da bi storil enako ob pogledu na dogajanje današnjega, 21-tega stoletja.

V lepi restavraciji sredi tega podzemskega labirinta si privoščite kavico in uživajte – mir.

Cesta vas bo nato vodila naprej mimo gozdarskega doma in ruševin cerkvice sv. Kocijana nazaj na Unec. Če sem si prav zapomnil, je bila ta cerkva prva fara na Notranjskem. Prafara torej. Kar ogledajte si jo. In pazite na brezna, ki padajo v globino podzemlja na obeh straneh 'Malega naravnega mostu'.

Nič ne tožite zaradi te krožne poti. Mir, ki ga boste odnesli s seboj bo odtehtal vse.

Nato poženite proti Cerknici. Ustavite se in pogledajte cerkev na griču Tabor. Stara utrdba kaže na starodavno poselitev tega kraja. Na vrhu griča se ozrite proti jugu. Tam boste zagledali znamenito presihajoče jezero – Cerkniško jezero. Poleti ga bo komaj za dober 'lavor', pozimi pa se razteza od obronkov Blok do roba planote pri Uncu, kjer ponikne pri Veliki Karlovi v labirint jam in gozdnih jas Rakovega Škocjana. Malo naprej spet se prikaže kot reka Unica na Planinskem polju. Spet smo v Cerknici. Pri kulturnem domu seveda ne sme manjkati Martin Krpan, naš notranjski junak. Lepa cesta vas bo vodila naprej mimo nekdanje tovarne pohištva Brest in nato skozi skromne, a slikovite

notranjske vasice. To je bila tudi Krpanova pot od morja proti domu. Prva od vasic se imenuje Martinjak. Menda zato, ker je Martin tam rad počival med potjo. Veste! Tega Levstiku ne verjamem. Naš Martin je bil sicer res posebnež in njegova pota skrivnostna, kot ta notranjski svet. Ampak tale o Martinjaku... Morda?

V Grahovem spet lahko izberete dve, celo tri poti. Ona, na levo, je prava Krpanova. Ta vodi na Bloke čez hrib Slivnica, ki se vzpenja nad Cerknico. Butalci, po Milčinskem čistokrvni prebivalci teh krajev pravijo, da so na njej doma čarovnice. Večkrat sem peljal tam čez in nisem videl nobene. No, ja! Sem na pustni povorki v Cerknici.

V Grahovem je še tretja pot. Vodi k Gornjemu jezeru in naprej v Loško dolino, h gradu Snežnik in na Hrvaško. O njej kdaj drugič.

Nad Bloško polico.

Sam grem običajno po desni strani čez Bloško polico, ker se mi vedno mudi.

Lepi razgledi na sveto Ano in pod njo na Križno jamo kar vabijo, da se

tudi vi ustavite za trenutek. Žal ni več odprta znana gostilna pri Riglerju. Imenitne jedi so imeli na jedilniku pa tudi izbrano pijačo z Vipavskega konca.

Na Bloški polici se držite levo. Ne bo težko.

Še tri kilometre in pred vami so Bloke. Planota, dolga dobrih dvanajst kilometrov, široka kakšnih šest kilometrov, na nadmorski višini med 750 m in 850 m. Griček do hribčka, kot bi se nekoč tod igrali velikani. Vmes nekaj njiv, senožeti pa skoraj zarasel log. Droben potoček, ki se pojavi od nikoder in spet izgine nekje v visoki travi. Vsenaokrog pa skrivnostni notranjski gozdovi, ki šumijo v vetru. Tod je doma burja, tista burja, ki reže do kosti, ki kot za šalo prenaša sneg z enega konca vasi na drugi konec in pleše s starko zimo veliki 'Zimski valček'.

V Novi Vasi, središču planote in občine se pa le ustavite. Čas je za dobro domačo malico v gostilnici pri Dominu.

Potem zapeljite levo do vasice Volčje, kjer tiho, skrito med smrekami počiva jezerce. Kot biser vabi poleti na osvežitev v njem, pozimi pa na drsanje. Ko sem se letos odpravljaj na kopanje v njem, me je sosed, Petrinov France, podražil na tisti znani bloški, šegavi način: »Glej, da boš oblekel volnene kopalke pa na rokavice in volnene nogavice ne pozabi. Voda je mrzla!«

Prav bo, da omenim še zimske smučine. Tekaçem so namenjene in ljudem, ki si vzamejo čas in prosto vandrajo po neskončnih belih ravninah Bloške planote. Verjemite mi! To je doživetje, ki se ne da primerjati z nobenim drugim smučanjem. Prijatelj, tekač, Matic Bojta, ki je obredel vse svetovne tekaške prireditve, tudi slovito Finlandijo, je

vzhičen rekel, da je tod, na Blokah, lepše teči, kot na Finskem pa tudi kje drugje. Verjamem mu.

Smučine na Resju in Nova Vas v ozadju

Kot mnogi Bločani sem odšel v svet. Ampak! Vedno znova me vleče nazaj v svet mojih mladih dni. S seboj, sem z Blok odnesel moj edini zaklad, **bloško govorico**. Ta se prvi hip sliši skoraj malce robato, če pa pozorno prisluhnete zazveni kot pesem burje, ki se prelije v potok poln iskrivih, šegavih besed, kot bi jih pravkar napisal sam Trubar. In pozorno prisluhnite besedam v pogovorih z domačini. Znani so bili kot furmani in mešetarji. Zanje pa velja, da so vseh muh polni.

Od kod pa so se vzeli Bločani? Od kod prebivalci tega čudežnega sveta? Takole je bilo!

V teh krajih so se v predrimskem obdobju naselili **Japodi**, eno od ilirskih plemen in se pomešali s takratnimi domačini. Ti so se potem pomešali še s prodirajočimi Rimljani in Bloke so postale vzhodni rob rimskega imperija. Blizu vasi Benete so vidni ostanki rimskega zapornega zidu (Claustra Alpinum Juliarum). Imperij je varoval pred vdori barbarov. Tu nekje naj bi stalo tudi glavno mesto Japodov Metulum.

Bloke so domovina starodavnega bloškega smučanja, Bloškega smučarja in bloških sm'či V vasi Vrh je bil doma junak **Martin Krpan**. To je tisti Levstikov junak, ki je premagal Brdavsca na Dunaju.

V vasi Studenec je bil rojen **Gregor Kraškovič**, po domače Storžev Gregor, ki je na Dunaju kot prvi v tedanji Avstro Ogrski poletel z balonom davnega leta 1789.

Na Blokah so leta 1934 v nekdanji Kraljevini Jugoslaviji osnovali Letalsko jadralno šolo. V njej so se šolali piloti našega letalstva, leteči Kranjec Ludvik Starič, Borišek in še mnogi drugi.

V Novi vasi je bil v znani bloški družini Lavričevih rojen tudi utemeljitelj sodobne kirurgije pri nas, dr. Božidar Lavrič.

Mnogi se Blok spominjamo tudi po 'orožnih vajah', smučarski tekači pa po znamenitih bloških tekih, smučarski tekaški prireditvi v spomin starodavnemu bloškemu smučarju.

Turistično društvo Bloke si je za vabilo v te kraje izbralo geslo, ki se glasi:

'Na Blokah je lepo'!

Pridite. Ne bo vam žal.

Zrasel sem na kmetih. Leto in dan smo preživljali ob skrbi za njivo, na kateri je rasel kruh. 'Ta dolga njiva je kot mlado dekle, ki čaka snubca', mi je nagajivo rekel dedek. Razumel sem ga mnogo let kasneje, ko sem že končal višje šole.

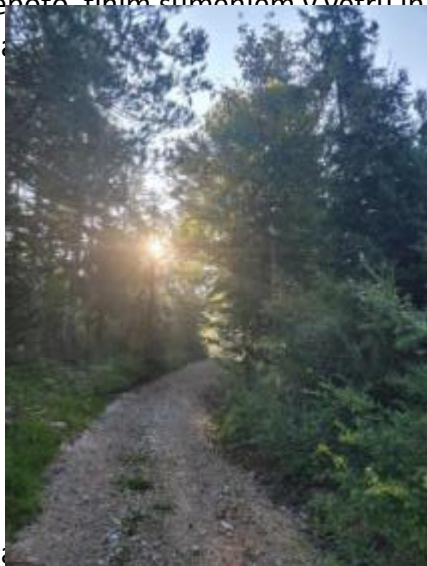
Za vasjo teče potok. Nekaj rib je še v njem in kakšen potočni rak. In še vedno biserno čista voda. Sklonim se in pijem. Na spodnjem bregu je log in za onim ovinkom se skriva močvirje. Stotero žabjih glasov se spomladi in poleti oglašča v njem, kot ubran filharmonični orkester.

Na robu vasi je vrsta macesnov. Sosedova teta Angela jih je posadila, da bodo vnuki imeli lep spomin nanjo. Celo leto me bogatijo s svojo lepoto, tihim čumenjem v vetru in v pozni jeseni, ko se osujejo, na se zaganja vanje, a vzdržijo. Trdno

stojte na zemlji in kljubujejo, vetru, mrazu in človeku.

Skrita stečina v travi me vodi v gozd. Gozd! Ta čudovita harmonija dreves, rastlin, živali, sonca in senc, mi vedno znova vrača moč za prenašanje tegob današnjega dne.

Kot eliksir življenja je lepota **ediščino ljudskih modrosti ter** izkušenj naših dedov, nastalih v stoletjih. Pripovedujejo o delu,

življenju, o rojstvu in smrti, veselju in žalosti. To me vsako leto znova 'vabi' k pisanju Pratike.

Pogosto me vprašajo, ali modrosti ljudskega izročila še držijo? Težko mi je odgovoriti. No! Nekaj jih še vedno drži, kot bi hotele kljubovati spremembam, ki jih **naravi** povzroča človek s svojim pohlepom, pogoltnostjo in brezobzirnimi posegi vanjo. In! Veste kaj? Tudi če ne držijo več, so to izkušnje naših prednikov, spletene v čudovite verze, modrosti. Kažejo nam neizmerno lepoto slovenskega jezika. Neprecenljiv dokaz bistrosti in umnosti naših dedov so.

Kaj pa danes? Ko grem danes mimo kupov odpadkov, smeti, ko vidim neusmiljeno izčrpavanje zemeljskih bogastev, sem žalosten. Med nami so ljudje, ki so pripravljeni za denar in oblast pogubiti vse, celo nekaj tako izjemnega, kot je 'Lepotica vesolja - Zemlja'. In vreme s svojimi skrajnimi pojavi nam kaže še nekaj. Skrajni čas je za novo spoštljivo ravnanje z Zemljo po vzoru naši dedov. Združimo moči vsi dobro misleči ljudje in se uprimo pohlepu današnjih nenasitnih bogatinov.

Še malo sanjarjenja z zvezdami

Vsakič ko se ozrem v večerno nebo, me prevzame veličastna neskončnost Univerzuma. Svetloba, večne spremembe in neprestano gibaje nebesnih teles (*), to me vedno znova navdušuje. Ob pogledu na vsa ta prostranstva postanem majhen. Počutim se kot droben prahec na prahcu, na drugem prahcu, naši Zemlji. Samo pogledajte to lepoto našega osončja v naslednjih slikah. Dragocena je. Ta trenutek je naš edini dom v vesolju. Ohranimo jo v vsej njeni lepoti.

Mag. Dušan Kaplan

V bistvu nihče sploh ni pomislil na to, da bi pogled nazaj na Zemljo lahko bil pomembnejši kot prizori Lune od blizu.

Astronavti Apollo 8, Borman, Lowell in Anders so 24.12.1968 med četrtem obhodom fotografirali Zemljo. Posnetek vzhajajoče Zemlje je bil vznemirljiv. Skoraj lepši od vsega na Luni.

*(Bralcem Pratique priporočam knjigo avtorja Neil de Grasse Tysona, **'Astrofizika za vse, ki se jim mudi'**, v izdaji založbe Učila, Tržič in krasnem prevodu Sama Kuščarja.

Lepotica vesolja - Zemlja.

Ta fotografija me vedno znova očara. Ne zamerite mi, da jo vedno znova pokažem v pratiki. Prepričan sem, da bo navdušila tudi vas. Posnetek vzhajajoče Zemlje na temnem nebu vesolja je veličasten. Sam jo prištevam med najlepše fotografije 20. stoletja

Astronavti Apolla 8, Borman, Lowell in Anders so jo takole videli vzhajati nad obzorjem na božični večer 24. decembra 1968. Vzhajajoča Zemlja je bila prvovrstno presenečenje. Pogled nanjo je poplašal ves trud odprave in povedal, na kako čudovitem planetu smo. Prizori z Lune so postali skoraj drugotnega pomena.

Kljub vsem prizadevanjem znanstvenikov in raziskovalcev, v vesolju še nismo našli podobnega planeta pa jih je tam v globinah vesolja nešteto.

Še nekaj drugih astronomskih podatkov

O dogajanjih v vesolju še vedno vemo malo. Človeštvo bo moralo na področju znanosti in tehnike močno strniti vrste, da bomo začeli razumevati neskončne razdalje, fizikalne, kemične in druge procese v vesolju. Mnoga dogajanja na zemlji in v našem osončju, so povezana s kozmičnimi dogodki v naši galaksiji Rimske cesti in globinah vseirja. Pa pogledjmo najprej v našo **galaksijo Rimsko cesto**. Nekaj milijard zvezd jo sestavlja. Premer naše Galaksije je okoli 100 000 svetlobnih let. Po vesolju hiti s hitrostjo 2,5 milijona km/h. V njenih, nam komaj razumljivih razdaljah, je skrito naše osončje in z njim zemlja.

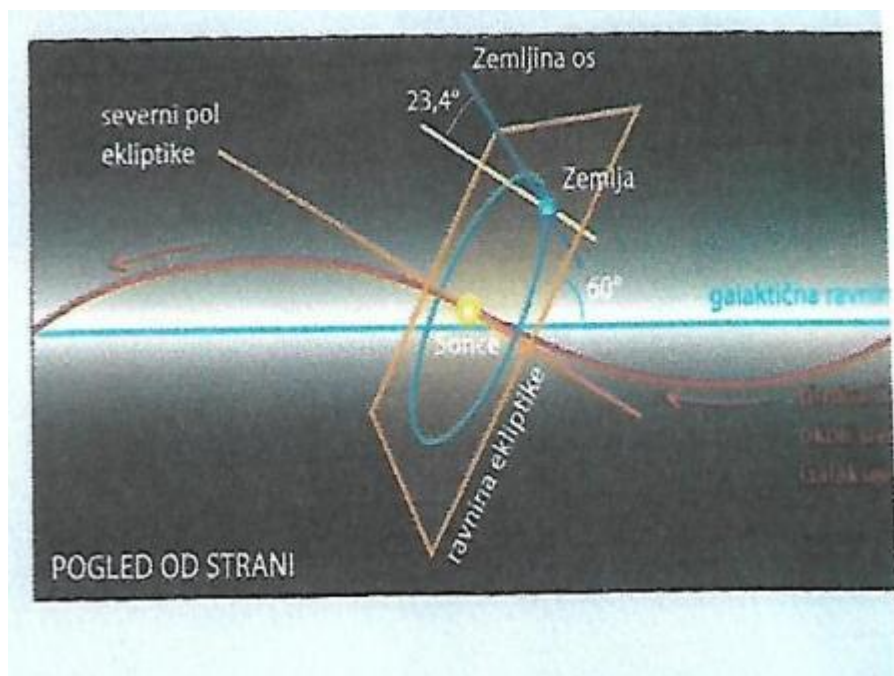
Takole je videti naše Osončje v globinah galaksije Rimska cesta.

svetlo

na ma
velikin
ozvezd
planet

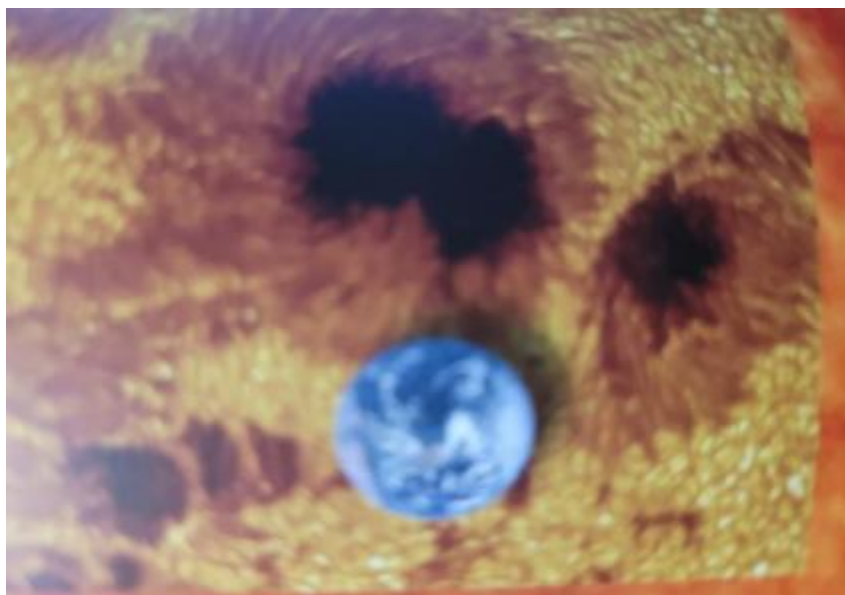
približno 220 km/s in po spirali drsi proti robu galaksije. Za en obhod galaksije potrebuje 230 do 240 milijonov let. Ravnina kroženja po kateri se giblje ni ravna, ampak nekako valovi. Trenutno smo približno 55 svetlobnih let nad ravnino kroženja. Od nje se bo oddaljevalo še kakšnih pet svetlobnih let po paraboli s kotom šestdeset stopinj.

Poglejmo še nekaj drobcev o **Sončevem 'življenju'**, ki ga mi bolj poznamo kot sončne pege. Zraven sodi še pojem - **sončev veter**. Oba pojava valovita od minimuma do maksimuma v ciklih dolgih približno enajst do dvanajst let. Letos (2024) se bo ta cikel vzpenjal od minimuma v lanskem letu, proti maksimumu, ki ga bo dosegel okrog

leta 2031 (2032). Intenzivnost sončnih peg močno vpliva na življenje na zemlji in s tem tudi na vreme. Vroča poletja in ostre zime pogosto sledijo moči sončevih peg in njegovega vetra.

Na naslednji sliki lahko vidimo posnetek **sončevih peg** in primerjavo velikosti le teh z Zemljo. Temna sredina pege ima temperaturo 'samo' 4000 stopinj C. Svetlejša okolica pa 5000 stopinj. Sončeve pege so

območja izredno močnih magnetnih polj.

Sončeve pege in primerjava velikosti peg z velikostjo Zemlje.

V peklenstem ognju sončevega jedra se jedra atomov vodika zlivajo v jedra helija. Ob tem se sprošča neznanska energija, ki prebije sončevo površino in seva v vesoljski prostor v obliki svetlobe, toplote

in številnih drugih oblikah. Svetlobo in toploto občutimo na Zemlji vsak dan. Druga sevanja in njihove vplive lahko zaznamo le s posebnimi inštrumenti. Z gotovostjo lahko trdimo, da mnoga od teh sevanj vplivajo tudi na zračno maso Zemlje, kar vpliva tudi na vreme na zemlji.

Izbruhi plinov se širijo v vesolje

Sončev veter imenujemo izbruhe plinov (protuberance), ki jih bruha Sonce in se raztezajo vzdolž velikanskih silnic magnetnega polja, ki obdaja našo zvezdo. Magnetne silnice bruhnejo iz notranjosti in en del jih pade spet nazaj, del pa se jih s sevanjem zgubi v vesolju. V sončevi notranjosti se dogajajo jedrski procesi. Pri tem se sprošča velikanska energija in silna magnetna polja povzročajo eksplozije, ki so

močnejše od 100 milijard atomskih bomb. Eksplozije s temperaturo več kot 10 milijonov stopinj C, se širijo v vesolje kot sevanje in oblaki plinov.

Naslednja slika kaže poletni pogled na neizmerna prostranstva Univerzuma in v njem zvezde lepotic in ozvezdja, ki so burile človeško domišljijo od pradavnine. V njih so naši predniki iskali odgovore na težave, ki so jih trle vsak dan. Včasih, jim je celo uspelo.

Spomladi bo na nebu že kraljeval Volar z najsvetlejšo zvezdo Arktur. Poleg njega Severna krona z zvezdo Gemma ter Berenikini kodri. Pod njim Devica z zvezdo Spika, v Škorpionu pa Antares in v ozvezdju Leva Regul.

Poleti, okrog 22. ure, boste zlahka našli zvezdne lepotic poletnega neba. Vega je v ozvezdju Lire, Altair v Orlu in Deneb v Labodu. Vse tri oblikujejo znameniti **poletni trikotnik** (poglejte sliko na sosednji strani). Čisto zadaj pa plava meglenica Andromeda.

Jeseni se že prikaže lepotec med ozvezdji, Orion, z znamenitima zvezdama Rigel, in Betelgeza. Poleg v Biku je še Aldebaran. Pogled sklene Pegaz, ki z omenjenimi zvezdami oblikuje '**jesenski štirikotnik**'. Za vsemi pa kraljica Kasiopeja, ki budno spremlja zvezdno dogajanje.

Pozimi še vedno kraljuje na nebu celo noč veliki junak Orion. Poleg najdemo tudi znameniti **šesterokotnik** z zvezdami Kozica v Vozniku, Aldebaran v Biku, Rigel v Orionu, Sirij v Velikem psu, Prokion v Malem psu, zaključita ga pa v dvojčkih zvezdi Kastor in Poluks

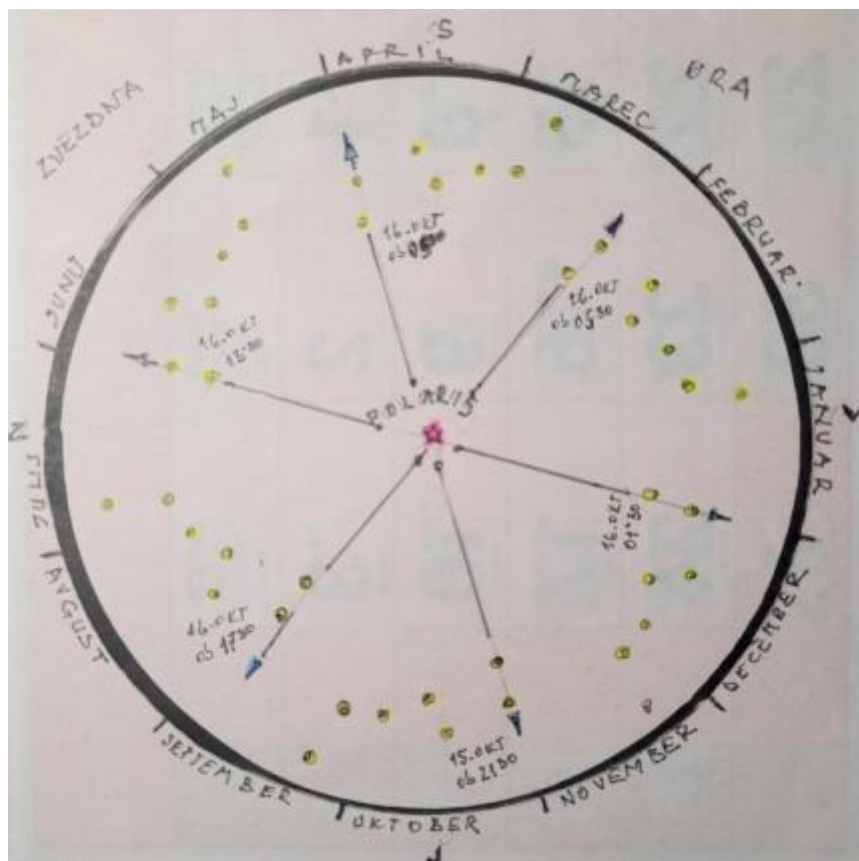
Koliko je ura?

Zadnjič me je vnukinja vprašala koliko je pa ura. Bilo je okrog desetih zvečer. Omenil sem ji, da imamo uro tudi na nebu. Ta teče nekoliko drugače, kot ona ura na roki. Teče v obratni smeri našega urnega kazalca. Vrti se okrog Severnice/Polaris. **Kazalec** te ure je navidezna daljica od Severnice do zadnjih dveh zvezd Velikega Medveda. To sta Dubhe in Merak. Imena zvezd so arabska. Medtem, ko se je v srednjem veku Evropa dušila v verskih in drugih vojnah, so Arabci prevajali znanje antične Grčije in ga zanesli tudi v Evropo. Njim v zahvalo sem zato na sliki, ohranil arabska imena. V astronomiji te zvezde označimo enostavno s črkami grške abecede.

Na sliki je ozvezdje Velikega Medveda/Velikega voza.

Bilo je sredi oktobra. Obrnila sva se proti severu in poiskala znamenitih sedem zvezd Velikega medveda in Severnico. Zamislila sva si daljico, ki povezuje severnico z zvezdama Dubhe in Merak. Ta daljica je najin urni kazalec. Nebesna ura se vrti okoli severnice v nasprotni smeri 'našega' urinega kazalca. Oktobra, jeseni, je treba zvezdno uro iskati nizko nad severnim obzorjem, spomladi pa jo najdemo skoraj v zenitu. Ura se vrti po koledarju, zato jo boste vsak mesec našli drugje. Na sliki kaže ure v noči iz 15. 10 na 16. 10 od 21.30 ure naprej.

Na vreme v 2024 bodo vplivali mnogi dejavniki. Tudi oceanski tokovi

Vsako leto znova se v masah Tihega oceana, kot večna ura znova oblikujejo trije tokovi. V ekvatorialnih predelih Tihega oceana se njegova velikanska vodna masa v vročem poletju močno segreje. Nekje v jeseni se ta začne premikati proti Južni Ameriki v obliki ekvatorialnega toka imenovan El Ninjo . Tam nekje okrog božiča (od tod njegovo ime fantek, 'božiček'), bomo pozorno spremljali kako močan bo El Ninjo in kdaj se bo dotaknil Južne Amerike. Ob njej ta masa zdrsne proti severu, kjer se pomeša s hladnejšimi severnimi vodami in preoblikuje v tok El Ninja (punčka, božička). Ta potem 'teče' po severnem delu Tihega oceana in se ob azijski obali prelije v Indijski ocean.

Ohlajen evrazijski kontinent s Sibirijo in Himalajo ima močan vpliv na velikanske vodne mase Tihega oceana. Posledice mešanja azijskega kontinenta in toka El Ninje, poznamo so monsunski orkani, tropsko deževje, poplave in drugo.

Tok se vrti po Indijskem oceanu do Afrike, zavije okoli nje in se 'sreča' s tokovi ekvatorialnega Atlantika. Pretakanje vodnih mas se ne konča tukaj. Ob severnih afriških obalah se dotakne toplih mas Zalivskega toka (tretji tok) in pozneje hladnih vodnih mas Atlantskega severnega dela. Slednji je nekako za celih osem stopinj hladnejši od ekvatorialnega in obliva severni del Evrope od zahoda. Ti tokovi se sicer ne mešajo docela med seboj, njihovi vplivi pa vseeno v mnogočem vplivajo na vreme po svetu in pri nas.

Človek. Gotovo pa na vreme močno vpliva tudi človek z onesnaževanjem okolja in brezobzirnim uničevanjem narave. Naši predniki so Naravo bolj spoštovali in častili. Vremenske izkušnje so nabirali stoletja. Malokdo med njimi je vedel za te ali one zračne mase, za gibanje morskih tokov in druge vplive. Ker pa so bili usodno odvisni od vremena, so izkušnje zapisali in jih v kleni slovenščini, iskrivih čudovitih verzih namenili sebi in nam. Spoštljivo jih ohranjajmo.

Luna

Preden se lotimo potepanja po koledarju preko vseh svetnikov, letnih časov, mojih osebnih vremenskih zapiskov in drugih podatkov, si pogledajmo še našo zvesto spremljevalko Luno. Tesno je povezana z Zemljo. V neprestanem gibanju druga ob drugi sta neločljivi dvojčici. Vendar! Zadnji podatki opazovanj z vesoljske stacionarne postaje kažejo, da se luna počasi oddaljuje od zemlje. Kakšen centimeter na leto. Ne skrbite! Še dolgo bosta druga drugi v oporo in skupaj vplivali tudi na vreme in klimatske razmere na obeh planetih. Milijone let že gledata druga drugo z istim obrazom in ta ples bo trajal še nekaj milijard let. Sonce, ki vpliva na obe, bo čez kakšne štiri milijarde let postalo rdeča velikanka in ustavilo ta ples. Glavni krivec je sila gravitacije med zemljo in luno. Ta izčrpava vzajemno rotacijsko energijo. Seveda vplivajo na našo Zemljo še druge sile kozmosa, vendar nam zadošča gravitacija.

Luna prehaja v različne faze zaradi kroženja okrog zemlje (poglej skico). Ta pot traja 27,3 dneva. Cel lunin krog od mlaja pa do

mlaja naslednji mesec pa 29,5 dneva. Ta dva dodatna dneva nastaneta zaradi njunih različnih hitrosti pri kroženju okoli sonca. Ta dva dodatna dneva potrebuje luna, da 'ujame' zemljo. Med tem ko luna konča en krog okoli zemlje, ta prepotuje okrog 72 420 milijonov kilometrov okoli sonca. Zemlja je tako skoraj 2,2 dneva hitrejša pri svojem potovanju okoli sonca v primerjavi z luno in hitrostjo njenega kroženja okoli zemlje. Na začetku kroga, ob mlaju, je luna tako blizu sonca, da zemlja ne more metati nanjo sence (faza 1 na skici). Luna je torej natanko med zemljo in soncem. V prvi četrtini kroženja (prvi krajec) raste okrog šest dni in je polovično osvetljena, v drugi četrtini zasije kot polna luna ali ščip in nato pada preko tretje četrtine, ki ji pravimo lunin ali zadnji krajec, nazaj do mlaja.

V letu 2024 bo luna pokazala nekaj prav posebnih 'obrazov':

9. februarja bomo videli 'Super Mlaj',

24. februarja bomo videli 'Mikro polno luno',

10.marca bomo spet priča 'Super Mlaju'

25. marca bo v pri nas viden **lunin mrk**, na isti dan pa tudi '**mikro polno luno**'.

8. aprila bomo lahko opazovali 'Super polno luno',

19. avgusta pa bomo občudovali 'temno modri lunin krajec'.

Letošnja pomlad bo polna lepih nebesnih dogodkov. Pripravimo daljnoglede.

Naš vsakdanji dan

Poglejmo še kako se preliwa svetloba v enem dnevu iz zore v dan in skozi mrak v noč. Diagram sem dobil v reviji Naše nebo, ki ga vsako leto skrbno pripravijo v Društvu matematikov, fizikov in astronomov Fakultete za matematiko in fiziko Univerze v Ljubljani. Diagram sem si drznil malo prirediti, da bi bil nam, običajnim bralcem, bolj razumljiv. Prepričan sem, da mi v uredništvu revije te predrznosti ne bodo zamerili.

Noč, zora, svetli del, dneva, mrak, zarja in spet noč si takole sledijo čez leto.

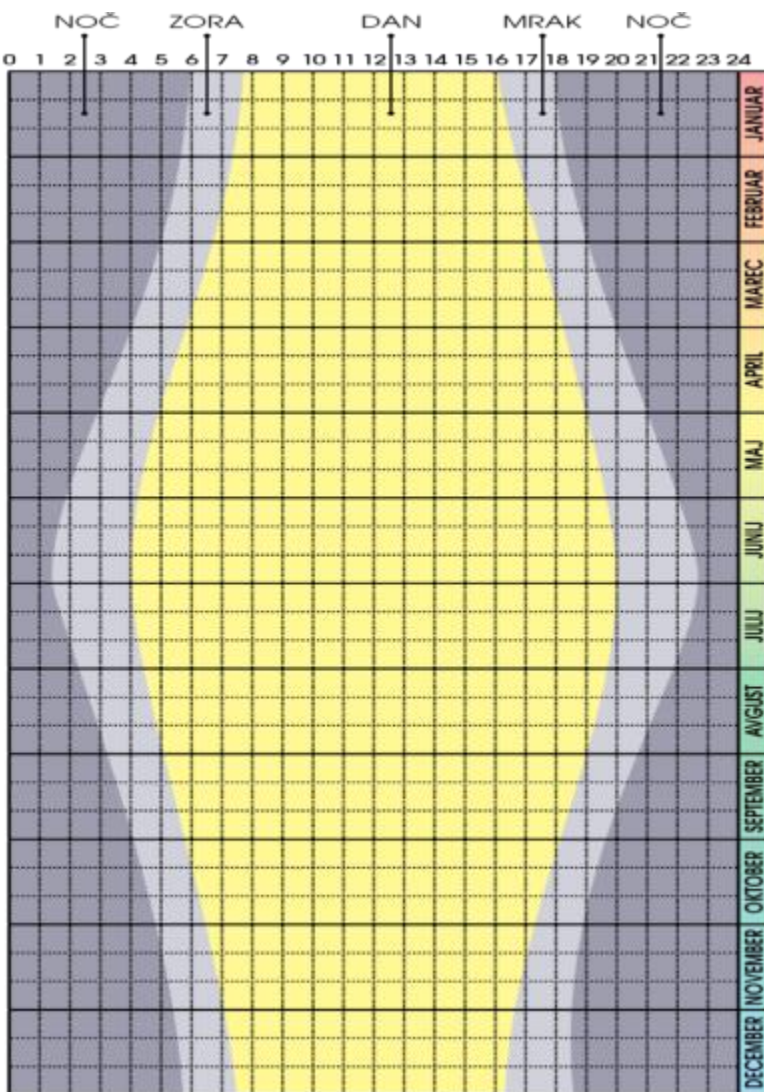
Kako pa se 'razteza' oziroma 'krči' **dan** v celotnem koledarskem letu. Priredil sem ga tako, da je svetli del dneva v sredini, obdajata pa ga zora zjutraj ter zarja in mrak zvečer. Podatki v njem veljajo za leto 2020. Naslednje leto bodo ti podatki malenkost drugačni (poglej efemeride za tisto leto), kar pa celotne slike ne spremeni dosti.

Kaj je mrak? Poznamo meščanski, navtični in astronomski mrak. Meščanska (navtična, astronomska) **zora** je čas (zjutraj) od trenutka ko sončevo središče doseže višino 6. st. (12 st. 18 st.) nad obzorjem Meščanski (navtični, astronomski) **mrak** je čas, ki preteče zvečer od sončevega zahoda do trenutka, ko se središče sonca spusti 6 st. (12 st. 18 st.) pod obzorje.

Dokler traja **zora** (meščanski mrak), lahko na prostem še beremo srednje velik tisk. Ko nastopi navtični mrak, so na nebu že vidne zvezde potrebne za navigacijo, hkrati pa je še viden horizont na morju. Ob koncu astronomskega mraka so na nebu vidne vse zvezde, ki jih vidimo s prostim očesom.

Prirejeni
diagram
dneva iz
revije
Naše
nebo
2024;
založba
DMFA
FM
Univerz
e v
Ljubljani

Dovol
j
astro
nomij
e!
Vrnim
o se v
naš
vsakd
anjik
na
našo
ljubo
zemlj
o z
zaved

anjem, da smo le prahec na prahcu v vesolju.

Za nas, navadne ljudi, bo za začetek čisto dovolj, če bomo **skrbno varovali ta prahec imenovan Zemlja, na tretjem tiru od sonca, ker je poseben**. Na njem se je v milijardah let razvilo nekaj, česar drugod v vesolju še nismo odkrili – živa bitja in življenje. Skrbi me. Znamo ta čudež dovolj ceniti in varovati. Otepamo se z vojnami, sovraštvom, rasizmom,... ,svinjamo okolje kot, da je večno in nepokvarljivo. Lepše bo, če bomo občudovali ta čarobni, morda enkratni, dogodek vesolja.

Upam, da vas vseeno ne bo motilo nekaj besed s področja astrologije.

Živalski (zodiakalni) krog

Vem, da 'naš' horoskop poznate, zato se ne bom dosti ustavljal ob njem. Malo manj pa nam je poznan kitajski horoskop. Dovolite mi, da vam ga, na kratko, pokažen za leto 2024. V našem letnem krogu, ki se vrti v sončevem ritmu, pripisujemo lastnosti posameznih živali ljudem rojenim v danem mesecu in njegovemu 'živalskemu' znamenju'.

Kako pa je na Kitajskem? Kitajska astrologija je stara več tisoč let. Nekateri menijo, da izvira še iz časa legendarnega, rumenega kitajskega cesarja, Huang Tija, ki je živel okoli leta 2630 pred našim štetjem. Tako kot naš koledar, tudi kitajsko leto pozna dvanajst mesecev. Buda je nekoč, ko je doživel razsvetljenje, povabil živali, da mu pomagajo oblikovati svet in ga deliti z njim. Pridružilo se mu je dvanajst živali. Seveda iz njihovega sveta. Poznamo vse njihove živali, razen opic. Teh pri nas nimamo (?).

Leto 2024 bo po kitajskem koledarju leto lesenega **tigra** z aspektom jin (+). Kakšno leto obeta Tiger? Tigri so zaletavi, impulzivni in dinamični. Nikoli niso pri miru. Radi tvegajo in se vedejo oblastniško, tudi junaško. Radi se zavzemajo za zatirane, šibkejše in se bojujejo proti vsem krivicam. So izredno očarljivi, prepričljivi, rojeni voditelji. Zaradi njihove prepričljivosti jim ljudje sledijo ne glede na to, kakšen je njihov načrt. Letošnji Tiger bo 'leseni tiger'. To je družabna mačka, središče vsake zabave, poln je domislic in iskrivih idej. Ampak! Vse je le maska, za katero se skriva negotov tiger. Navdaja ga občutek, da ni ljubljen, priznan, cenjen. Zato reagira neodločno, muhasto. Rabi veliko čustvene opore.

Njihove ljubezenske zveze so zapletene. So romantiki in se hitro zaljubljajo. Brez zadrege in moralnih zadržkov pa si omislijo drugega partnerja, drugo igro. Zaljubljeni tigri so lahko lopovi ali popolni partnerji. Žal to uvidimo običajno prepozno.

V poslih in prijateljstvu so samotarji. Pravih prijateljev imajo malo in jih celo ne potrebujejo. So sami sebi dovolj. Do potomcev so strogi in zahtevni. So dobri starši in očarljivi vzgojitelji. Od potomcev pričakujejo mnogo.

V poslih so pustolovski špekulanti. Energično se lotijo novega posla, sovražijo pa enoličnost in se hitro začno dolgočasiti.

Sedaj je pa res dovolj! Leto 2024 je pred durmi!

Nekaj koledarskih podatkov o letu 2024

Leto **2024** je prestopno leto, ima 366 dni, začne se s ponedeljkom in konča s torkom 31. decembra 2024.

Vladar leta je Mars.

Letni časi!

Pomlad: Pomladni ekvinokcij - enakonočje bo v četrtek, 20. marca ob 04 uri 06 minut.

Poletje: Poletni solsticij bo v četrtek, 20. junija ob 22. uri 51 minut.

Jesen: Jesenski ekvinokcij - enakonočje bo v nedeljo, 22. septembra ob 14. uri 44 minut.

Zima: Zimski solsticij bo v soboto, 21. decembra ob 10. uri in 21 minut.

Poletni čas, ko **premaknemo urne kazalce** za eno uro nazaj, bo v noči na **zadnjo nedeljo v marcu** (31. marca).

Na srednjeevropski čas pa se vrnemo **zadnjo nedeljo v oktobru**

(27. oktobra), ko vrnemo urne kazalce za eno uro nazaj v sončni čas.

Državni prazniki

Novo leto ponedeljek 1. in torek 2. januar

Prešernov dan, kulturni praznik: četrtek, 8. februar

Dan upora proti okupatorju: soboto, 27. april

Praznik dela: sreda, 1. maj in četrtek, 2. maj.

Dan državnosti: torek, 25. junij

Dan reformacije: četrtek, 31. oktober

Dan spomina na mrtve: petek, 1. november

Dan samostojnosti in enotnosti: torek, 26. december.

Državni prazniki, ki niso dela prosti

8. 6. rojstni dan Primoža Trubarja; 17. 8. združitev prekmurskih Slovencev z matičnim narodom; 15. 9. vrnitev Primorske k matični domovini; 25. 10. dan suverenosti; 23. 11. dan Rudolfa Maistra.

Nekateri tradicionalni prazniki

Svečnica: nedelja, 02. februar

Velika noč: nedelja 31. marec

Velikonočni ponedeljek: 01. april

Vnebohod: četrtek, 09. maj

Binkošti: nedelja 19. maj

Telovo: četrtek, 30. maj

Veliki šmaren: nedelja, 15. avgust

Prva adventna nedelja, 01. december

Božič: sredo, 25. december

Pa dodajmo še dva iz ljudske zakladnice: Pust, torek februar,

Prva adventna nedelja: nedelja 01. december

O letnih časih so naši predniki rekli!

*Več je vredno eno poletje kot sto zim.
Spomladi velja, sto voz dežja, en voz blata,
Jeseni pa, en voz dežja sto voz blata.*

Februarja gre sonce z gora v dolino, novembra pa z ravnine v goro.

Kako kratka je noč ob svetem Vidu. (Letos v soboto, 15. junija)

*O svetem Vidi se skozi noč vidi,
če se stegneš v dan dregneš,
če se skrčiš ob dan trčiš.*

Najdaljše noči so po sveti Luciji! (Letos v petek, 13. decembra)

Lucija krati dan, to ve vsak faran.

Pa še nekaj šaljivih iz ljudske zakladnice!

Če je pust oblačen, kmet bo ajde lačen, fižol pa dobro obrodil.

Na binkoštno nedeljo se moraš z roso umiti, da ne boš imel lišajev po obrazu.

Hude nevihte ne trajajo dolgo

Kakor Jakob dopoldne vremenj, tako bo pred božičem,

In kakor popoldne bo, tako na božični dan bo.

Če je do Urše lepo, še lene babe nasti'l dobo.

Kar boš delal na novega leta dan, delal boš cel let' in dan.

Raje vidim svečana volka na polju kot v srajci moža za steno.

Zakaj praznujemo novo leto sredi zime? Takole je bilo, pravijo. V starem Rimu so običajno praznovali novo leto spomladi, v začetku marca. Prazniki, marčne ide, so trajali več dni, včasih cel mesec. Takrat so opravili tudi volitve na pomembnejše položaje v rimski upravi. Seveda ni šlo brez političnih igrice. Bil je nek nenavadno topel januar. Raznesla se je novica, da je že skoraj pomlad in čas za volitve. Od neučakanosti, da bi vsilili senatu prav svojega konzula, je skupina pretkanih senatorjev, izkoristila nepozornost drugih senatorjev in že v začetku januarja opravila volitve ter izvolila svojega konzula. Volitve so potrdili. Tako je ta politična spletko prestavila začetek novega leta na začetek januarja. Kasneje so k novoletnim praznovanjem dodali še nekatere krščanske praznike. Tako je ostalo do današnjih dni.

Kdaj praznujejo novo leto drugod po svetu!

Pravoslavni koledar:

Božič: sobota, 6. 1. 2024.

Novo leto: sobota 13. 1. 2024.

Budisti bodo letos praznovali leto 2567.

Po berberskem koledarju bo letos nastopilo leto 2973 .

Po koptski ortodoksni cerkvi bo novo leto 11. septembra štelo 1739 let.

Po armenskem koledarju bodo šteli leto 1472.

Po koledarju Nanakšahi, ki ga uporabljajo Sikhi v Indiji, bodo 14. marca praznovali začetek leta 554.

Po kitajskem koledarju, se bo novo leto začelo ob mlaju 09. februarja 2024 v znamenju zmaja, ki mu v letu 2024 vlada element **les (+)** z aspektom jin.

Poglejmo še nekaj znamenitih vremenskih dogodkov iz zgodovine.

Zima 442/443: Huda zima v zahodni Evropi. Sneg je ležal 6 mesecev.

Zima 1185/1186. Najtoplejša zima v Evropi. Že januarja so cvetela drevesa, februarja so bila jabolka velika kot lešniki. Trgatev je bila v začetku avgusta.

Zima 1407/1408: Ena najhujših zim v Evropi. Hud mraz je trajal je od 11. novembra do 27. januarja. Temza je poledenela. 28. februarja pa je močna odjuga povzročila velike poplave.

Zima 1419/1420: Zelo topla zima. 7. aprila so cvetele vrtnice, sredi aprila so bile zrele češnje in jagode. 8. junija pa je huda ohladitev povzročila pozebo.

Zima 1947/1948: Zelo topel januar s temperaturo + 20 st. C.

Zima 1967/1968: Najtoplejši božič doslej, +13,3 st. C.

Zima 2007/2008: Zelo suha in topla zima. V drugi polovici januarja in v februarju so bile temperature nad +10 st. C.

Zima 2012/2013: Dolga in snežena zima. Decembra je zapadlo do 70 cm snega, januarja do 120 cm, marca še dodatnih 15 do 35 cm.

Pa začnimo vremensko popotovanje v letu 2024

Vendar! Najprej pogledjmo kaj nam je obetala lanska Pratika (2023).

Takole zimsko je bilo lani decembra pod Hudim Vrhom.

Zimski meseci so:

DECEMBER – GRUDEN

JANUAR – PROSINEC

FEBRUAR – SVEČAN

Zima se po ljudskem izročilu prične že v adventu (letos 1.12.2023), čeprav se astronomska začne šele 22. decembra (glej astronomske podatke za posamezno leto!), ko sonce vstopi v znamenje Kozoroga. Dan traja le 8 ur in 55 minut. Na nebu so v zgornji kulminaciji ozvezdja Kasiopeja, Andromeda, Trikotnik in Kit. V spodnji kulminaciji pa Zmaj in veliki medved. Nad vsemi pa kraljuje veliki lovec Orion, in to skoraj vso noč.

Jesenski napovedovalci Mihael, Martin, Elizabeta, Cecilija, Klemen, Ivan, Katarina in Andrej so zimo lepo opisali. Od Lucije do božiča so dnevi najkrajši.

December je v ljudskem izročilu praznični mesec. Kot prvi zimski mesec je vreden posebne pozornosti. Vreme tega meseca kaže sliko tja do julija v prihodnjem letu.

Ljudske modrosti o zimi

- ▶ *Če z rilcem ne rije, pa z repom opleta.*
- ▶ *Zima je bela kot golob, pa volčjih zob.*
- ▶ *Zima in gospoda (oblast) nič ne podarita.*
- ▶ *Zima, birič in smrt nič ne podarijo.*
- ▶ *Zimska odjuga in fantovska obljuba nič ne veljata.*
- ▶ *Pozimi otrokom češnje obljubljam.*
- ▶ *Zima rada z repom bije, če dolgo sonce sije.*

Z dedkom sva se stiskala k peči. Prižgal je pipo in pravil: »Zima doseže svoj vrh šesti dan v prosincu, za svete tri kralje. Se še spomniš: 'Kralji se vrnejo, zimo obrnejo'. Kot je običajno v ljudski izkušnji, nam

zima v splošnem kaže, kakšno bo poletje. V ljudskem izročilu pogosto sklepamo po nasprotjih, ki kar dobro držijo. Recimo: Topla jesen, pozna pomlad. Ostra zima, pozna pomlad. Huda zima, vroče poletje in podobno.«

DECEMBER – Gruden

Stara slovenska imena za december so: dvanajstnik, ranozimen, kolednjak, veliki božičnik, srežovec, grudnik, veliki božičnik.

Ime december izhaja iz latinske besede »decem« – deset, ker je bil to deseti mesec po rimskem koledarju.

- ▶ *Prvi teden v adventu huda zima, osem tednov ne odkima (do svečnice).*
- ▶ *Grom in blisk v zimskih kvatrih, huda zima bo pri vratih.*

Za Ogrnikom

- ▶ Če se grudna dosti bliska in grmi, drugo leto vetrov dosti buči.

Vetrovi, viharji

- ▶ Če ta mesec **grmi**, prihodnje leto viharje rodi.

Dobra letina bo ...

- ▶ Grudna mraz in sneg, žita dosti prek in prek.
- ▶ Če na zmrzlo zemljo sneg zapade, snopi bodo kakor klade.

Kakšno bo prihodnje leto

- ▶ Grudna suh veter piska, poleti po suhi pomladi suša pritiska.
- ▶ Kadar v adventu jug hladi, drugo leto dosti sadja rodi.
- ▶ Konec grudna huda zima, veter brije, hudo leto oznanjuje.

Mraz bo v januarju

- ▶ Če se zmrzlina grudna ne odtaja, prosinca še hujši mraz prihaja.
- ▶ Prvi teden v adventu huda zima, osem tednov ne odkima (do svečnice).
- ▶ Grom in blisk v zimskih kvatrih, huda zima bo pri vratih.
- ▶ Če se grudna dosti bliska in grmi, drugo leto vetrov dosti buči.

Vetrovi, viharji

- ▶ Če ta mesec **grmi**, prihodnje leto viharje rodi.
- ▶ Konec grudna huda zima, veter brije, hudo leto oznanjuje.

Senožet Pod vejo.

Vremenski obeti po dnevih za december 2023

4. december *BarbBarbara* 4. december

Napove, koliko bo snega v prihajajoči zimi

- ▶ Če je prvi teden v adventu mraz, trajal bo ves zimski čas.
- ▶ Če se vidi na Barbaro strnišče na njivi, se bo videlo celo zimo (ker bo malo snega).

4. december *Barbara*

► *Napove, koliko bo snega v prihajajoči zimi*

☾ Zadnji krajec bo nastopil v torek 5. decembra ob 06:51. uri.

Vremenski obeti: Vetrovno vreme nam bo prinesla **Barbara**. Burja in krivec bosta gospodarila prvi teden v adventu. Snežilo bo do nižin. Kar precej snega bo zametlo. Letošnja zima bo bolj mokra in snežena kot zime zadnjih let.

● Mlaj bo nastopil v sredo 13. decembra ob 00:32. uri.

Vremenski obeti: Mrzlo vreme, močan veter in kakšna snežinka vmes se obeta

13. december *Lucija*

Napoveduje povprečno vreme po mesecih in s tem tudi, kakšno bo vreme prihodnje leto.

- *Lucija krati dan, to ve vsak faran.*
- *Dnevi od Lucije do božičnega dne (od 13. do 25. 12.) vreme vseh mesecev oznane.*

Prvi krajec bo nastopil v torek 19. decembra ob 19:40 uri.

Vremenski obeti: Zapihal bo mrzel jugozahodni veter z dežjem in snegom. Vse kaže, da bodo v prihodnjem letu pihali pretežno južni in zahodni vetrovi. To obeta mokro leto 2024.

21. december **Tomaž**

▶ *Ta dan sedi vsak mož doma, ne hodi dalje, kot se govno zvalja.*

Ščip bo nastopil 27. decembra ob 01:33. uri.

Vremenski obeti: Viharno vreme in dež pomešan s snegom, bo držalo vse do božiča.

Ivje, ledene sveče obetajo ...

▶ *Kolikor ivja se o božiču na vejah blesti, tolako sadja prihodnje leto dozori.*

▶ *Če o božiču led visi raz veje, velika noč se v soncu smeje.*

Zelen božič

▶ *O božiču zeleno, za veliko noč sneženo.*

▶ *O božiču za steno (zunaj na soncu), o veliki noči za pečjo.*

In še ena hudomušna o življenju iz ljudske zakladnice

▶ *Dež in veter pred božičem koplje jamo rad mrličem.*

Ščip bo nastopil v sredo 27. decembra ob 01:33. uri.

Vremenski obeti: Mrzlo bo še naprej. Tako bo vse do sv. Treh kraljev 6. januarja 2024, ko bo

počasi zima začela izgubljati svojo moč. V prvem tednu prihodnjega leta bo dosegla svoj vrh.

Toplina Božičnega večera .

25. december **Božič**

Vremenski obeti za to zimo

- ▶ *Kolikor bliže božič **mlaja**, tolako hujši mraz prihaja.*
- ▶ ***Polna luna** okrog božiča južno nam zima zapriča.*

Veter čez vse leto napove

- ▶ *Kakršna **sapa** vleče na sveti večer, taka bo vlekla vse leto.*

Mokro poletje bo

- ▶ *Če na božič **dežuje**, prihodnje leto močo oznanjuje.*

Ivje, ledene sveče obetajo ...

- ▶ *Kolikor ivja se o božiču na vejah blesti, toliko sadja prihodnje leto dozori.*
- ▶ *Če o božiču led visi raz veje, velika noč se v soncu smeje.*

Zelen božič

- ▶ *O božiču zeleno, za veliko noč sneženo.*
- ▶ *O božiču za steno (zunaj na soncu), o veliki noči za pečjo.*

In še ena hudomušna o življenju iz ljudske zakladnice

- ▶ *Dež in veter pred božičem koplje jamo rad mrličem.*

Tako je lani kazalo za letošnji december (2023)

V nedeljo 31 . decembra bomo sklenili leto 2023 in v ponedeljek praznovali že prvi dan novega leta 2024.

Sedaj pa veselo v Novo leto 2024.

V novem letu 2024 Vam želim
zdravja, sreče in vsega dobrega!

Leto 2024

JANUAR – Prosinec 2024

Nekaj starih slovenskih imen zanj: prvnik, prosenec, zimec, snežnik, mali božičnjak, lednik. Danes ustaljeno ime januar je dobil po rimskem bogu Janusu, bogu vrat, bogu začetka in konca, označeval je prehod.

Zemlja je 3. januarja v najmanjši oddaljenosti od sonca. Hitrost 30,3 km/s. (Poglej efemeride za posamezno leto!). Dan traja 8 ur in 42 minut.

Na nebu je v zgornji kulminaciji ozvezdje Bika, v spodnji kulminaciji pa so Mali medved, Zmaj in Herkul.

Takole ga je napovedovala Katarina (25. 11. 2023). Ta dan je bilo mrzlo, priplesalo je nekaj snežink. Katarina pa po ljudski šegi pravi takole:

'Katarine dan ne laže, če po sebi Prosincu vreme kaže'.

Sveta Kata nam za januar napoveduje snežen, hladen mesec, poln mraza in zimskih nevšečnosti. Tako napoved je sicer nekoliko olajšal Gal (15. 10.), ki je bil suh. Vendar nanj ne dam kaj dosti.

Ljudske modrosti o Prosincu

Trije kralji (6. januar)

Po ljudskem izročilu, zima svoj začetek šteje od prvih dni v adventu, **za svete tri kralje pa doseže vrhunec**. Začne se že prevešati proti pomladi, mi je povedal ded Matija.

- ▶ Takole pravi pregovor: '*Kralji se vrnejo, zimo obrnejo*'.

Kaj pa, če je...?

Dež v prosincu

- ▶ *Če prosinca bo mokrilo, polje in grozdje bo slabo rodilo.*
- ▶ *Kadar prosinec odpira dežnike, žetve ne bodo velike.*
- ▶ *Če prosinca grmi, slabo vreme trpi.*
- ▶ *Malo vode prosinca da obilo vinca; prosinec pogosto naznanja v vodi, da bo malo v sodi.*
- ▶ *Če je od božiča do Treh kraljev gosta megla, bo veliko bolezni doma.*

Sneg januarja

- ▶ *Mnogo snega, mnogo sena.*
- ▶ *Če v prosincu ni snega, ga mali traven da.*

Toplo vreme v prosincu

- ▶ *Prosinca gorkota, jeseni sirota.*
- ▶ *V prosincu toplota, v svečanu mrzlota.*
- ▶ *Prosinec mili, bog se usmili.*
- ▶ *Če je toplo v januarju, spomladi se pokvari.*

- ▶ *Jasni dnevi prosinca so veselje Dolenjca.*
- ▶ *Prosinca zelena ledina, slabo se bo redila živina.*
- ▶ *Januar gorak, kmet pa siromak*
- ▶ Če prosinca ne sneži, rad sušec to nadomesti

Mraz

- ▶ Če v prosincu drevje od mraza poka, jeseni s sadjem preobloženo stoka.
- ▶ Prosinec mrzel, da poka, jeseni bo sadje in moka.
- ▶ Če prosinec ne zmrzuje, ne sneži, rad sušec to nadomesti.

Vedenje živali

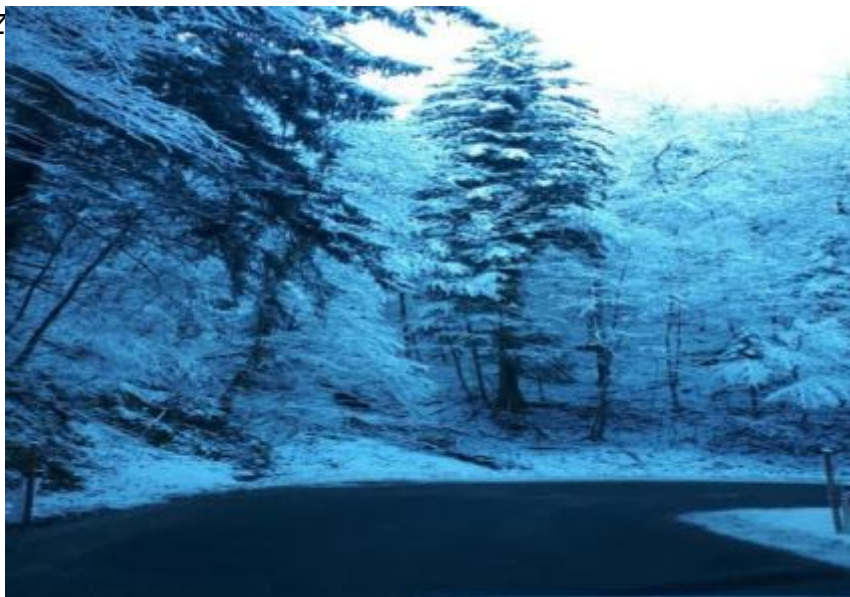
- ▶ Če prosinca lisica hudo laja, še huda zima nastaja.
- ▶ Če vidiš v prosincu komarja igrati, s senom je treba hudo varčevati.
- ▶ Bolje je videti volka v hlevu kot moža brez suknje na bregu.

Prvi in drugi dan v letu kažeta na vreme v avgustu in septembru, celo na to, kakšna bo jesen, namiguje Makarij.

O vrhuncu zime pripovedujejo sveti trije kralji. Njihove napovedi, kar precej držijo.

Pavel prav tako potrjuje vreme v tem mesecu in skupaj z Vincencem kaže, kako obilna bo letina.

V Z

Vremenski obeti v januarju

Ponedeljek, 1. januar

Novo leto 2024

- ▶ *Kar boš delal na novega leta dan, delal boš cel let' in dan.*

Novo leto kaže na avgust

- ▶ *Kakšno vreme prvi dan, tak bo tudi veliki srpan.*

Obeti slabe letine

- ▶ *Če na novega leta dan sneži, letina se kislo drži.*
- ▶ *Vredno novo leto da nam dobro žetvo.*

2. januar Makarij

Drugi dan po novem letu kaže na september, jesen

- ▶ *Kakršno bo na Makarija, takšno bo na kimavca.*
- ▶ *Makarij jasen ali meglen, naznanja prav takšno jesen.*

Zadnji krajec bo nastopil v četrtek 4. januarja ob 04.30. uri

Vremenski obeti: Okrog sv. Treh kraljev se bo zelo ohladilo.
 Viharen veter bo zapihal in močno bo snežilo. Pazite na cesti.

Četrtek, 6. januar sv. Trije kralji

Obeti dolge zime in vinska letina

- ▶ *Če bo na Tri kralje jasno, so vse leto prazne jasli.*
- ▶ *Če na Tri kralje jasen dan bo, za dolgo zimo hrani seno.*
- ▶ *Če so na Tri kralje jam'ce polne vode, bomo imeli jeseni polne sode.*

O sv. treh kraljih doseže zima svoj vrhunec. Od slej zložno popušča. Skoraj neopazno postaja vedno topleje, vse dokler Matija (24. 2.) ne razbije še zadnji led. Daj bog, da bi res bilo tako, je zavzdihnil dedek.

Mlaj bo nastopil v soboto 11. januarja ob 12. 57. uri.

Vremenski obeti: Spremenljivo vreme bomo imeli. Menjavala se bosta dež in sneg. Pazite. Poledica bo na cesti.

Nedelja, 16. januar Pavel Pozimec

Jasno vreme – dobra letina

- ▶ *Če je na Pavla jasno nebo, dobra bo letina, stari pojo.*

- ▶ Če je na Pavla dan čist in jasen, bo zemlje sad v tem letu krasen.
- ▶ Če na Pavla dan sonce sije, gornik dosti vina vlije, trikrat žito dobro dozori in po volji kmeta se godi.
- ▶ Če Pavel Pozimec nebo razjasni, letina dobra gotovo sledi.

▶ *Sneg, dež, oblačno ob Pavlu*

slaba letina

- ▶ Če je Pavla dan oblačen, bo trebuh večkrat lačen.

- ▶ Če na Pavla megla stoji, bo mnogo bolnih ljudi.

Prvi krajec bo nastopil v četrtek, 18. januarja ob 04:52. uri.

Vremenski obeti: Viharno vreme se bo nadaljevalo. Dosti snega lahko pričakujemo.

17. januar Anton

- ▶ Če Anton z dežjem prihaja, se potem zemlja celo leto napaja.

18. januar Dan Petra stola

Vreme do Matije 24. februarja napoveduje ta dan.

- ▶ Kakršno vreme na Petra (stola) bo, ostalo bo ves mesec tako.
- ▶ Kolikor dni pred Petrom stolom grmi, tolako po njem zima mrazi.

Ta praznik, spomin na sedež sv. Petra v Antiohiji, so leta 1960 ukinili in ga prenesli na 22. februar. Modrosti, vezane na ta dan, pa smo v ljudskem izročilu obdržali.

- ▶ Ko se Fabjan naznanja, sok v drevesih že poganja.

20. januar Fabjan in Boštjan

- ▶ Fabjan in Boštjan sok v drevje poženeta.

21. januar **Neža**

- ▶ Če pred Nežo ni mrzlo, je pa potlej.
- ▶ Če gredo na Neže dan žene na Kum bose, so potem na polju žita kopice goste.
- ▶ Na dan Neže se kuram rit odveže.

22. januar **Vincenc**

Lepo, vroče vreme, dobra vinska letina.

- ▶ Če je Vincencu vroče, pripravi kašče, nabijaj obroče.
- ▶ Kakor Vincenca bo, tako čez leto ostalo bo.
- ▶ Če Vincenca sonce peče, po grlu vince sladko teče, tako dobro vince dozori, da motne dela nam oči.
- ▶ Če Vincenc ima sončno vreme, dobro je za žito in vinske gorice.

25. januar **Pavel Spreobrnjenec pa nam obeta.**

- Ščip bo nastopil v četrtek, 25. januarja ob 18.54. uri.

Vremenski obeti: Še naprej se nam obeta lepo, prijetno zimsko vreme. Vendar. Pazite pri vožnji. Mrzlo bo in ponekod bo poledica.

- ▶ Lepo in jasno Pavla spreobrnjenje, je rodovitnega leta znamenje.

Na ta dan brez snega

- ▶ Če Pavel Spreobrnjenec po kopnem primaha, Jurij po snegu prijaha.

Vetrovno na Pavla

- ▶ Če Pavel na vetru prijezdi, se za njim **rad dež ugnezdi.**

Dež, sneg na Pavla, slaba letina

► Če na Pavla deži in sneži, bo letina slaba in huda preti.

FEBRUAR 2023 – SVEČAN

Stara slovenska imena za ta mesec so: svečnik, mali mesec, drugnik, poznozimec, pustnik, talnik.

Februar je dobil ime po latinski besedi »februare«, ki pomeni očistiti. V rimskem času je bil to čas za obred luperkalij v čast pastirskemu bogu Luperkusu.

Dan traja 9 ur 42 minut. Na nebu vidimo v zgornji kulminaciji ozvezdja Oriona, Voznika in Zajca.

Vreme v Svečanu se pogosto zgleduje po napovedi sv. Konrada (26. nov.). *Konrad je bil lani deževen. Ponoči pa je bilo kar hladno.'*

Listopada južno, svečana mrzlo', obeta ljudska'.

Vremenski obeti po dnevih

Svečan je zadnji zimski mesec. Vigred je že skoraj tu. Posamezni dnevi pa nam že kažejo podobo vigredi. Polona pa morda celo poletja. Zapišimo si pa bomo videli kakšno moč ima njena beseda.

Sreda, 2. februar **Svečnica**

Spomnim se, kako mi je dedek pravil: »Veš, svečnica je pomemben vremenar. Zima še noče popustiti, pomlad pa polagoma, a vztrajno kuka v deželo. Kakor se bo obrnilo vreme ta dan, tako se bo zima primikala ali odmikala.«

Svečnica brez snega in mraza

► Če je svečnica zelena, bo velika noč snežena.

- ▶ *Če je svečnica oblačna, kmetica ne bo lačna.*
- ▶ *Svečnica čista in jasna, dolga bo zima, pomlad pa krasna.*

Dež, sneg o svečnici

- ▶ *Če na svečnico deži, se kmalu vigred oglasi.*
- ▶ *Če je svečnica preveč moče dobila, bo zemlja med letom malo pila.*
- ▶ *Če na svečnico sneži, se že vigred oglasi.*

Če je toplo ta dan

- ▶ *Če prej od strehe kane kot od sveče, bo še dolga zima.*
- ▶ *Topla svečnica sneg in mraz prinaša, mrzla jo pa oba odnaša.*
- ▶ *Če je svečnica topla, sneg in mraz prinaša, če je mrzla, ga pa odnaša.*

Na svečnico jasno nebo, še bo hladno

- ▶ *Če se svečnica jasno zdani, zima še dolgo trpi.*
- ▶ *Jasen in sončen dan, ženam obeta dober lan. ❄️*

Vedenje živali na svečnico

- ▶ *Če o svečnici letajo mušice, še dolgo nosili bomo rokavice.*
- ▶ *Če na svečnico sonce na jasnem vzhaja, lisica še v brlog odhaja.*
- ▶ *Kolikor škrjanček pred svečnico žgoli, toliko po njej molči.*
- ▶ *Če je svečnica topla in sončnega vremena, bodo čebele bogate in dobrega plemena.*
- ▶ *Bolje volka v hlevu imeti kot se na toplem soncu greti.*

Vetrovi na svečnico

- ▶ Če o svečnici burje ni, malega travna rada znori.
- ▶ Kadar je na svečnico jug, daleč je še plug.
- ▶ Če na svečnico burja vleče, bo dobro leto, ako pa jug, bo slabo.

Zadnji krajec bo nastopil v soboto 3. februarja ob 00:18. uri

Vremenski obeti: Zjasnilo se bo vendar bo zelo mrzlo. Malo bolje bo le, če bo potegnil jugozahodnik.

3. februar **Blaž**

- ▶ Če je na blaževo oblačno, bo o sv. Juriju zelena trava.
- ▶ Ljubi Blaž, glej, da dežja daš.
- ▶ Svečnice dan, zima je van, to je laž, pravi Blaž.
- ▶ Če je na svečnico dež in blaževo lepo, veliko vinca jeseni bo.

6. februar **Rotija** (Doroteja)

- ▶ Rotija vse v sneg zavija.
- ▶ Odnáša rada nam sneg Doroteja, če pa ne najde ga, ga pa nareja.

Običajno je v tem času pri nas največ snega.

Mlaj bo nastopil v ponedeljek 9. februarja ob 23:59. uri.

Vremenski obeti: Obeta se nam lepo zimsko vreme. Mrzlo bo.. Spet bo poledica .

9. februar **Polona** in obeti gobarske letine ter mokrega poletja.

► Se Polona v soncu odtaja, v mokrem poletju nam gob preostaja.

Pust, Pust, širokih ust!

*Kaj pa **Pust**? Letos bo v torek 13. 2. Kaj obeta?*

Pusta se običajno veselimo v februarju, včasih pa v marcu.

Če na pustni dan dežuje, fižol dobro obrodi.

Če pust na soncu greje, se letina med dobre šteje.

Kjer se na pusta megla vleče, tam bo toča pobila.

Pustna nedelja pod oknom, velika noč za pečjo.

Pust na soncu, velika noč na peči.

Pust zjutraj oblačen, kmet bo ajde jeseni lačen.

Če ima o pustu sonce moč, mrzla bo velika noč.

Človek kar težko verjame, kaj vse so naši dedje povezovali s takim smešnim 'praznikom' kot je pust. Z najbolj grdimi maskami so na ta dan podili zimo stran.

Pepelnica

Kakor vreme pepelnice kaže, tako cel' post ostane. (Letos sreda 14. feb.)

14. februar **Valentin**

► *Valentin ima ključke do korenin.*

Prvi krajec bo nastopil v petek 16. februarja ob 16:00.. uri.

Vremenski obeti: Še bomo imeli lepo prijetno, zimsko vreme.

Vendar bo še vedno kar mrzlo.

22. februar **Sv. Petra stol**

Praznik antiohijskega Svetega sedeža

► *Kakor na Petrovo vreme kane, tako ves mesec ostane.*

► *Petra stol mrazi, zima še dolgo trpi.*

Ščip bo nastopil v soboto 24.februarja ob 13:30. uri.

Vremenski obeti: Sneg in dež bosta zagrenila zaključek zime. Z lepim vremenom ne bo nič. Spet se bo vrnila zima.

24. februar **Matija**

- *Kadar Matija zmrzuje, še štirideset dni mraza napoveduje.*
- *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi.*
- *Po Matiji ne gre noben lisjak čez led domov.*

»Takole velja«, mi je rekel dedek Matija. »Za moj god, o sv. Matiji, se zima poslovi. Matija odtaja sneg in led ter napove prvi del pomladi«.

POMLAD (ljudsko Vesna, Vigred)

Pomladanski meseci so:

SUŠEC – marec

MALI TRAVEN – april

MAJ – Veliki traven

Začetek pomladi bo letos 20. marca ob 04:06. uri

Pomlad že prišla bo,... (ljudska)

O pomladi so naši predniki zbrali te modrosti

- *Človekova pomlad pride le enkrat.*
- *Pomladi še star kol upa, da bo ozelenel.*
- *Pomladi in mladosti skupne so lastnosti.*
- *En cvet še ne naredi pomladi.*
- *Če spomladi grmi, se zima ponovi.*
- *Če spomladi grmi, bo še grdo in mrzlo, če pa jeseni, se poletno vreme povrne (babje poletje).*

Zdaj pa na pašo. Pomlad je tu.

- ▶ *Kdor spomladi ni sejal, jeseni ne bo žel.*
- ▶ *Zgodnje pomladansko grmenje, pozne lakote tuljenje.*
- ▶ *Spomladanski **sneg** je bajtarski gnoj.*
- ▶ *Pomladni **dež** mladico seje.*
- ▶ *Pust zjutraj oblačen, kmet ajde bo jeseni lačen.*
- ▶ *Vigredni snežiči so hišni volčiči.*

MAREC – SUŠEC

Stara slovenska imena zanj so še: brezen, brznik, postnik, brstnik, ceplenjak, vetrnik, gregorščak, pustnik, sušnik, spomladanjec. Po rimskem koledarju je prvi mesec v letu marec. Ime je dobil po rimskem bogu vojne Marsu – Martiusu.

Do konca marca se dan podaljša za 1 uro in 37 minut, šteto od novega leta. Sušcu kaže vreme Kimavec (2022) Kimavec pa sušcu. Lani (2023) je bil kar lep. Takoj po prvem tednu, ki je bil kar hladen, se je na mali šmaren (8. 9.) zjasnilo in ostalo je do Matevža (21. 9.) toplo. Oblačen Matevž je napovedal spremenljivo jesen. In res smo jo imeli. Mokro jesensko vreme se bo vleklo do konca meseca in še naprej v oktober. Pravega 'babjega poletja' ni bilo. Mavricij (22. 9.) je bil sicer deževen in *ponekod je bilo kar nekaj* večjih nalivov in s tem napovedal, da pozimi kakšnih hudih vetrov ne bo. *'Če je na Mavricija jasno nebo, pozimi hudi vetrovi brijo'*. Poglejmo kakšno vreme se obeta letos v sušcu. Pomlad bo pozna. Zima se kar ne bo mogla posloviti. Kmalu po Mihaelu se je pooblačilo in napovedalo vremensko nestanovitno zimo.

Ljudske modrosti o mesecu marcu

Najprej tele hudomušne

*Kogar je bolezen čez zimo priklenila na
posteljo, tega marec pobere.*

Če sušec z glavo ne zmaje, pa z repom rad vije.

Brezen (marec) je desetkrat na dan jezen.

Če sušec suši, traven deži, maj pa hladi, kmetu se dobro godi.

Brezen ima rep zavit.

Če se sušca da orati, bo treba travna jokati.

Kar sušca ozeleni, se rado posuši.

Sušec mišje luknje maši (s snegom).

Če jagnjeta v sušcu po tratah nore, rada v aprilu v hlevu leže.

Če gre sušec na paše zelene, april ga v hleve požene.

Če je v sušcu zemlja preveč pila, bo poleti manj dobila.

Kadar je sušca že zeleno, redko je leto plemeno.

Kar v breznu zrase, april pobrije.

Če marca grmi, lakota beži.

Sušec vodo kali.

Sušec kaže poletno vreme

- ▶ Kolikor brezna **megle** stoje, toliko poleti dež gre.
- ▶ Kolikokrat sušca megla stoji, tolikokrat poleti ploha prigrmi.
- ▶ Kolikokrat je v sušcu **slana**, toliko dni stoji megla srpana.
- ▶ Sušec gorak, mali traven naopak.
- ▶ Kadar je sušca že zeleno, redko je leto plemeno.

Dobro letino obetajo

- ▶ Sušca veliko megle, dobro leto.
- ▶ Sušca goste megle, poletne plohe rede.
- ▶ Sušca veliko megle, dobro leto daje.
- ▶ Sušca **prah** velja kot kepa zlata.
- ▶ Če sušec **prah** pometa, prav dobro letino obeta.
- ▶ Če sušca **grmi**, dobra letina prihiti.

Slabo letino obeta

- ▶ Sušca **sneg** je s setvijo kreg.
- ▶ Če sušca **sneg** dolgo leži, to setev močno zamori.
- ▶ Če sušca **grmi**, **lakota** beži.

Živali sušcu povedo

- ▶ Če se v sušcu **igrajo mušice**, v aprilu rabiš rokavice.
- Če **jagnjeta** v sušcu po tratah nore, rada v travnu v hlevu leže.

Če vodi sušec na paše zelene, april jih nazaj v hleve požene.

Trate, sadje v sušcu kažejo

- ▶ Kar v breznu zraste, traven pobrije.
- ▶ Kadar **slive** marca in aprila cvetijo, ne obrodijo.

Rano cvetje v logeh.

Vremenski obeti v mesecu marcu

Lunin krajec bo nastopil v soboto 3. marca ob 16:23. uri.

Vremenski obeti: Zelo mrzlo, vendar lepo pomladansko vreme.

10. marec *Mučenci*

Obeti za pomlad

- ▶ Če na **40 mučencev** dan ni lepo, še 40 dni bo tako.
- ▶ Če na 40 mučencev zmrzuje, še 40 mrzlih dni prerokuje.
- ▶ Če na 40 mučencev veter piha, bo pihal še 40 dni.

Mlaj bo nastopil v soboto, 10. marca ob 10:00. uri.

Vremenski obeti: Mrzlo bo in vetrovno. Jugozahodnik bo prinašal dež, severni vetrovi pa sneg.

12. marec Gregor

Takrat kmet dolgo njivo orje, klobuk postrani nosi pa staro ženo kruha prosi.

- ▶ Gregor je materi suknjo kupil.

Kaj pravi Gregor o ljubezni?

O sv. Gregorju je v naših krajih veljalo, da se ptički ženijo. To je bil čas, ko si dekletu zaupal svoje hrepenenje. Pozneje je bilo za to manj časa, saj se je bilo treba posvetiti setvi.

Gregorjevi sejmi so v naših krajih še vedno znan običaj.

Gregorjevi obeti sadne letine

- ▶ *Če breskve pred **Gregorjem** cveto, trije eno pojedó.*
- ▶ *Po Gregorju sneg od vsakega vetra kopni.*

Prvi krajec bo nastopil v sredo 17. marca ob 05:10. uri

Vremenski obeti: Še bo mrzlo. Jugozahodnik bo prinašal mraz in sneg, če pa se bo obrnilo na sever bo lahko še snežilo. Počakajmo še s setvijo in vrtnimi opravili, da nam pozeba ne bo vzela pridelka. Poskrbimo za čebele. Pogledajte, če imajo dovolj hrane.

19. marec Jožef

Obeti za poletje in pomlad

- ▶ *Jožefa vreme ugodno, obeta nam leto rodno in plodno.*
- ▶ *Kakor je vreme na Jožefovo, bo do Matevža tako (21. 9.).*

Dobra letina

- ▶ *Če je lepo vreme na Jožefovo, veselo bo srce kmetovo.*
- ▶ *Jožef lep in jasen, dobre letine prerok glasen.*

24. marec Gabrijel

- Če Gabrijel zmrzuje, slana več ne škoduje.

Upajmo, da bo Gabrijel držal besedo, saj veste tisto o zmrzali. To velja seveda za kraje v nižinah. Višje bomo pa še počakali s setvjo.

- Ščip bo nastopil v torek 25. marca ob 08:00. uri.

Vremenski obeti: Spet se bo vrnila zima. Sneg in dež bosta zagrenila prvo pomladansko vzdušje. Prizadelo bo tudi cvetje. Z

lepim vremenom ne bo nič.

Se bo kdo ujel v mrežo

27. marec Rupert

► *Je na Ruperta jasno nebo, bo malega srpana ravno tako.*

APRIL 22 – MALI TRAVEN

Stara slovenska imena za četrty mesec v letu so:

štrtnik, deževnik, travnjek, mali travnik, jurijevščak,
traven, kukavičji mesec.

Ime april menda izhaja iz latinske besede »aperire« in pomeni odpreti. Narava se odpira, ali pa »apricus«, kar pomeni sončen. Drugi pa spet menijo, da je ime april vzeto iz indoevropske besede »apero«, ki pomeni naslednji

Aprila traja dan 12 ur in 47 minut. Z dedkom sva sedela pred čebelnjakom in opazovala čebele, ki so hitele po pravkar razcvetenem sadju. »Veš, če bo marec suh, april pa moker in majnik primerno hladen, bo posevek dobro uspeval. Na jesen bomo imeli polno kaščo žita, mošta in vina. Potem pa naj zima kar pride.«

Splošne modrosti meseca aprila

Mali traven ima devet vremen na dan.

April sedemkrat na dan spodi kmeta s polja stran.

Več ko ima leto dni, se v aprilu vreme spremeni.

Malemu travnu ne zaupaj, čeprav je topel, zelen breg, burja, krivec le zasukaj, brž je mraz, pobeli sneg.

Če na veliki petek dežuje, suho leto napoveduje (letos 7. 4).

Zapomnite si! Iz katere smeri na veliki petek veter pihal, bo od tam pihal celo leto.

Dež v aprilu

- ▶ Če je april **deževen**, kmet ne bo reven.
- ▶ Kadar je moker april, kmet bo veliko pridelkov dobil.
- ▶ Če malega travna **toplo dežuje**, rodovitno leto oznanjuje.
- ▶ Mokrota v aprilu, pridelkov obilo.
- ▶ Moča v tihi nedelji, se žetve ne veseli.

Slana

- ▶ Slana v aprilu je bolj nevarna kot poletna toča in suša soparna.

Na Jurija dan je čas, da nam rž pokaže klas.

- ▶ *Če je na Blaževo (3. februarja) oblačno, bo o sv. Juriju zelena trava.*

Sončno vreme v malem travnu.

- ▶ *Če je malega travna presuho, nam to ni ljubo, če pa **dež** rosi, smo ga srčno veseli.*
- ▶ *Sončen je april in suh, bo pa maj za lepo vreme gluh.*
- ▶ *Če se aprila vreme **smeje**, se bo kisalo kasneje.*
- ▶ *Če lepo je drevja cvetje malega travna zadnje dni, gorko, zdravo bo poletje, polno grozdja dozori.*

Grmenje v aprilu

- ▶ *Če malega travna grmi, se kmet več slane ne boji.*
- ▶ *Slana v aprilu je bolj nevarna kot poletna toča in sušna sopara.*

Sneg v malem travnu

- ▶ *Če sušca sneg kazi, malega travna sneg gnoji.*

Drevje

- ▶ *Če v dežju drevo cvete, nikdar sadja ne daje.*
- ▶ *Kadar murva že brsti, slane se več bati ni.*
- ▶ *Če češmin brhko cvete, rž bogato daje.*

Veter

- ▶ *Za april velja, da je še vedno veter bril.*

Na osojni strani hiše je 'Suha južina' že spletla gnezdo.

Vremenski obeti v aprilu po dnevih

1. april Hugo

- *Če je Hugo sončen, suh, bo 1. maj za lepo vreme gluh.*

Tista ljudska izkušnja, ki pravi, da topla jesen pomeni, da se zima težko poslavlja.

Zadnji krajec bo nastopil v torek 2. aprila ob 05:14. uri.

Vremenski obeti: Še bo kar hladno. Močan, mrzel veter bo prinašal pravi snežni vihar.

6. april, *Sikst:* *Če je Siksta polje zeleno, bo letina dobra in zrnje kleno.*

Mlaj bo nastopil v torek 8. aprila ob 20:20. uri.

Vremenski obeti: Še vedno bo držal jug. Hladno in deževno bo. V taki nemirni pomladi se lahko jug sprevrže v burjo, ta pa lahko prinese celo sneg.

14. april Tiburcij

Obeti dobre žitne letine

- *Če je Tiburcija polje zeleno, dobra bo letina, zrnje jekleno.*

Prvi krajec bo nastopil v torek 15. aprila ob 21:13 uri.

Vremenski obeti: Prvi krajec bo prinesel končno lepo vreme. kot se za mali traven spodobi.

Pot na Smukalce.

Ščip bo nastopil v sredo 24. aprila ob 01:48. uri.

Vremenski obeti: Še vedno bo zelo hladno. Vreme nam bosta kazila sever in burja. Prinašala bosta močan dež. Vmes pa tudi kakšno snežinko.

24. april **Jurij**

- ▶ *Jurij toplo vreme zakuri.*
- ▶ *Jurij podkuri.*
- ▶ *Jurij kaže duri.*
- ▶ *Jurij žene babe skozi duri.*
- ▶ *Če Jurij toplo vreme zakuri, širom pomladi odpre duri.*

Jurijevi obeti dobre letine

- ▶ *Če je na Jurija **dež** in na Petra (29. jun.) **suša**, se raduje kmetova duša.*
- ▶ *Je Jurija pravi čas, da se pokaže prvi rženi klas.*
- ▶ *Ob šentjurski luži pa suši ob kresu se bo kmet na dobro letino zanesel.*
- ▶ *Če se o Jurijevem krokar v žitu skrije, mlatič jeseni dosti cepcev razbije.*

Jurij in košnja

- ▶ *Kar pred Jurijem odžene, se lahko s kolom odbije.*
- ▶ *Če Jurij v prazno luno (mlaj) gleda, mu slana zelenje spodjeda.*
- ▶ *Kadar je o mladi luni Jurij, tedaj ni krme.*
- ▶ *Jurij pred mlajem da malo sena.*
- ▶ *Sveti Jurij se rad razburi.*

Jurij in obeti vinske letine

- ▶ *Ako je na Jurjevo lepo vreme, bo dosti vina.*
- ▶ *Če je na jurjevo lepo, dosti vina bo.*

25. april **Marko.**

Če se na Marka bliska grmi, slane, pozebe se več bati ni.

30. april

Dež pred velikim travnom, tisto noč, pride dobra letina v pomoč.

MAJ – VELIKI TRAVEN

Stara slovenska imena za ta mesec:

majnik, petnik, sviben, cvetnik, rožni cvet, Marijin mesec, cvetnar, šentlipušnik.

Mesec maj je dobil ime po gorski nimfi Maji iz grške mitologije. Bila je Atlantova hči. Postala je Hermesova mati, veliki Zevs pa je bil njegov oče. V Rimu so jo častili kot boginjo zemeljske plodnosti z istim imenom.

Maja traja dan 14 ur in 21 minut.

Splošne modrosti iz ljudske zakladnice

Kadar pride mesec maj, vpraša, je še v kašči kaj.

Če sušec suši, traven deži, maj pa hladi, kmetu se dobro godi.

Če je majnika lepo, vroče

- ▶ Če je majnika lepo, vroče, je dobro za kruh in seno.
- ▶ Če maj z vročino začenja, mraz še po Urbanu (25. maja) ne jenja.

Hladen majnik

- ▶ Hladen majnik da gotovo dosti slame in sena.
- ▶ Če je velikega travna hlad, tedaj bo lepa zelenjad, dobro se pridela vino, polne žitarice z novino.
- ▶ Maja mora biti tri dni mrzlo, če ni na začetku, je pa na koncu.
- ▶ **Slana** v začetku maja sadju zelo nagaja.
- ▶ Majnika hlad, vinu in senu zaklad.

Moker, deževen maj

- ▶ Majnika dosti **dežja**, jeseni dosti vsega.
- ▶ Velikega travna mokrota, malega srpana suhota.
- ▶ Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, kmet bo žejen in lačen.
- ▶ Če je maja dosti dežja, je jeseni dosti vsega blaga.

Grmenje v maju

- ▶ Velikega travna, če pogosto **grmi**, se kmet dobre letine veseli.

Trta in njen cvet

- ▶ Če **trta** ob polni luni cveti, lep žlahten grozd obrodi

Vremenski obeti v maju po dnevih

1. maj Prvi maj

Dobra letina

- ▶ Če trijakov dan (1. maj) dežuje, dobro letino napoveduje.
- ▶ Mokri trijaki, tolst božič.

Zadnji krajec bo nastopil sredo 1. maja ob 13:27. uri.

Vremenski obeti: Zadnji krajec nam bo prinesel končno tisto pravo pomladansko vreme. Toplo, celo vroče in soparno bo. Slane se ni več bati. Servacij nam to zagotavlja.

3. maj Filip in Jakob

► Filip napija, Zofija opija.

Kdor nima ob Filipu in Jakobu še vsaj voz sena, naj se gospodar preobrne.

Ljubezen Na Lazu

4. maj Florjan

Kakšno bo poletje

- ▶ Če na Florjana dež gre, ga celo leto manjka.
- ▶ Kolikor na Florjana dan dež trave porosi, toliko poleti v suši zgori.
- ▶ Saditi fižol na Florjana je dovolj zarana.

Mlaj bo nastopil v sredo 8. maja ob 05:21. uri.

Vremenski obeti: Spremenljivo vreme se na obeta. Še bo vedno kar hladno. Ljudske izkušnje za ta čas pravijo takole: *V maju velja, če ni na začetku hladno, bo pa na koncu.* Vendar velja tudi, da tako vreme kot ga dobi ščip po navadi vleče do mlaja.

Pred durmi so **Trijaki, ledeni možje.**

12. maj Pankracij

13. maj Servacij

14. maj Bonifacij

Prvi krajec bo nastopil petek 15. maja ob 13:48. uri.

Vremenski obeti: Zadnji krajec nam bo prinesel veliko deževje. Pravi nalivi nam bodo povzročali težave.

15. maj Zofija. *Zofija kaže obete za poletje.*

- ▶ Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni.

»Sveti Pankracij, Servacij in Bonifacij so ledeni svetniki.

Po julijanskem koledarju so imeli god na samem začetku meseca maja (2., 3. in 4. maja). Po koledarski reformi iz leta 1582, ki velja še danes pa imajo godove Trijaki deset dni kasneje. Papež Gregor je bil pobudnik koledarske reforme zato mu pravimo gregorijanski koledar, njemu v čast. Še vedno pa bomo našli za prvi maj in naslednje dni poimenovanje trijaki. Ker vzrok poznamo, nas vse to ne bo motilo. Potrjujejo pa splošno resnico, da napovedi veljajo za več dni okrog napovedanega datuma.«

Obeti dobre trgovatve

- ▶ *Brez dežja Pankrac in Urban (25. 5.), up dobre trgovatve je dan.*
- ▶ *Če Pankraca sonce peče, sladko vince v sode teče.*

Kaj pa slana in mraz

- ▶ *Če je pred Servacijem poletje, mraz rad pozneje pritiska na cvetje.* ▶
Po svetem Servati ni mraza se bati.
- ▶ *Če prej ni bilo slane, tudi potem ne bo mrazilo.*
- ▶ *Servacij je ledenacij.*

Polna luna bo nastopila v četrtek 23. maja ob 15:53. uri.

Vremenski obeti: Spremenljivo vreme se nam obeta. Še bo hladno. Po ljudski izkušnji velja takole: *V maju, če ni na začetku hladno, bo pa na koncu.* Vendar velja tudi, da kakršno vreme dobi ščip ga po navadi vleče do mlaja.

25. maj Urban

Kakor vreme Urbana, tako bo tudi srpana.

Urban prerokuje

► *Če se Urbanu sonca zahoče, bo poletje suho in vroče.*

Če je na Urbana lepo, rado suši se poleti seno.

Dobra trgatev

Če Urbana sonce sije, jesen polne sode naliže.

Če Urbana geje zelo, trgatev dobra bo.

Če Urban suši in Vid mokri, bo prav za žejne ljudi

Zadnji krajec bo nastopil četrtek, 30. maja ob 19:12. uri.

Vremenski obeti: Zadnji krajec nam bo prinesel končno tisto pravo lepo pomladansko vreme. Toplo, celo vroče in soparno bo. Slane se ni več bati. Servacij nam to zagotavlja.

Telovo letos v četrtek, 30 .5.

31. maj Kocjan

► *Kocjan gobe seje, Primož jih pa pobrana.*

► *Binkoštno blato leto bogato.*

► *Na binkoštno nedeljo se moraš z roso umiti, da ne boš imel lišajev po obrazu. Poskusite! Morda je pa res.*

POLETJE

Poletni meseci so: Junij - Rožnik

Julij - Mali srpan

Avgust – Veliki srpan

Julijsko jutro pod Triglavom

Kakšno poletje se nam obeta letos. Vse kaže, da bi znalo biti spet pretežno mokro, z močnimi nevihtami. Pratika kaže, da bo junij spet hladnejši kot običajno, julij vroč, avgust pa viharen.

Začetek poletja bo letos 20. rožnika ob 22:51. uri, ko vstopi sonce v znamenje raka. To je poletni solsticij, enakonočje, najdaljši dan v letu. To je dan, ko ima narava največjo moč. Dan traja 15 ur in 30 minut. V zgornji kulminaciji so ozvezdja Zmaj, veliki medved, lovski psi, Devica, v spodnji kulminaciji pa Kasiopeja.

Dedek mi je takole pravil: »Poletni vremenski reki opisujejo v večini primerov vremenske obete za nekaj dni, morda tednov. Nekateri dnevi, kot Aleš, Jakob, veliki šmaren, sv. Porcijunkula, pa sežejo že do zime. Vročemu poletju sledi običajno mrzla zima.«

Urban in Kocjan sta nas pripeljala do poletja. Topli prijetni dnevi so pred nami. Košnja je na vrhuncu. V teh vročih dneh se že oziramo proti zimi in skrbimo za spravilo pridelkov, da bo zimo lažje prebroditi. Kmalu bomo želi ječmen. Trta raste, da je veselje. Polno je vseh mogočih rož. Čebele pridno nabirajo med.

Splošne modrosti o poletju

- ▶ Več je vredno **eno poletje kot sto zim.**
- ▶ *Vroče poletje, dobro vino.*

Poletni obeti za zimo

- ▶ *Kakršno poletje, taka zima.*
- ▶ *Kdor poleti ne spravlja, pozimi ne zapravlja.*
- ▶ *Kdor poleti ne dela, pozimi strada.*
- ▶ *Kdor je poleti len, pozimi strada.*

Poletne nevihte, grmenje in dež

- ▶ **Hude nevihte ne trajajo dolgo.**
- ▶ *Če zelo grmi, bo malo dežja.*
- ▶ *Kadar od daleč grmi, kmalu dež prinori.*

Vse kipi od življenja, malo skrbijo plohe in nevihte. Bog ne daj toče. Vetrovi naj bodo severni ali vzhodni, da se bodo sušili seno in snopi. Pozorni bomo na nekatere svetnike. Medard v juniju prvi pokaže obraz poletja. Tudi Vid mu pritrdi. Kresni dan, ki ga štejemo za vrhunec poletja, nam začne krajšati dneve. Ali bo imel prav Medard, nam bo potrdil Ladislav. Če bo deževen, bo poletje mokro in nam povzročilo kup težav.

Julija mora biti vroče od prvega dne naprej do Aleša, ki nas prvi spomni, da bomo pozimi potrebovali kožuh, pa do Marjete, Magdalene in pasjih dni. Vsak vroč dan bo dragocen za spravilo letine. Jakob, ta je pomemben. Suh in vroč mora biti, sicer bo spravilo pridelkov težko pa še slaba letina bo.

V avgustu se dan že občutno skrajša. Dnevi so še vroči in žetev gre dobro od rok. Vreme za jesen in zimo pa nam bodo sporočili Lovrenc, veliki Šmaren in Jernej. Konec Vršnja bo potrdil lepe ali grde jesenske dni.

JUNIJ – Rožnik, Kresnik

Prvi poletni mesec je rožnik. Ohranila so se nekatera **stara imena za šesti mesec v letu**: šestnik, sečnik, travnar, Ivanšček, kresnik, ranoleten, rožni cvet, krstnik, Šentjanžvec.

Ime junij je dobil po starorimski boginji Junoni, zaščitnici plodnosti, zakonske zveze in porodnic. Ponekod najdemo tudi razlago, da se imenuje po rimski patricijski družini Junij.

Dan traja 15 ur in 30 minut.

Ljudske vremenske izkušnje o rožniku

- ▶ *Kakršen junij, takšen bo december.*
- ▶ *Kakor vreme rožnika mini, tako se grudna ponovi.*

- ▶ Če vinska trta ne cvete kresnika, ostane lesnika.

Sonce, vročina v rožniku

- ▶ Če rožnika **sonce** pripeka, pohlevno deži, dosti bo žita, veliko strdi.
- ▶ Če junija sonce pripeka in vmes dežek rosi, ni treba se bati teka, obilno zemlja rodi.

Dež v juniju in obeti za žetev in med

Junija naj toliko **dežuje**, da vsaki koreninici zadostuje.

- ▶ Če rožnika toplo dežuje, kašče in uljnjake napolnjuje.
- ▶ Preveč dežja v rožnem cvetu, ni nič po volji kmetu.
- ▶ Rožnika mrzlo deževje, slabo za vino in panje.
- ▶ Če gre o binkošti dež, ima pšenica dve plevi.
- ▶ Če rožnika toplo dežuje, orehom slabo napoveduje.
- ▶ Rožnik deževen, viničar reven.
- ▶ Če gostuje rad vihar, milo toži čebelar.
- ▶ Sever, ki ta mesec vleče, obilo žita privleče.

Vremenski obeti v juniju po dnevih

1. junij

Prvi dan v juniju

- ▶ Lepo vreme prvega dne, kmetje se dobre letine vesele.

Mlaj bo nastopil četrtek 6. junija ob 14:37. uri.

Vremenski obeti: Spremenljivo bo. Sever in vzhodnik nam bosta prinašala lepo vreme. Proti koncu tedna pa lahko pričakujemo nekaj neviht.

8. junij Medard

- ▶ Medard napoveduje **slabo vreme do Aleša**.
- Če na Medarda dežuje, 40 dni naletuje.
- ▶ Kakor se na Medarda zdani, vreme še 40 dni trpi.
- ▶ Ako na Medarda deži, se grozdje do brente skazi.
- ▶ Če se Medard kisko drži, do konca meseca ni sončnih dni.
- ▶ Kakor na Medarda kaže, tako **ves mesec ostane**.

Če je na Medarda lepo

- ▶ Ako na Medarda je vreme lepo, najlencejši kosec pospravlja suho seno pod streho.

11. junij Barbara

- ▶ Če Barbara **deži**, bodo jeseni grozdja polne kadi.
- ▶ Če rešnjega telesa dan deži, žito nič prida ni.

13. junij Anton.

- ▶ Če Anton seje proso, gre Vid tretji dan pogledat, če z njim kaj bo.

Prvi krajec bo nastopil v petek, 14. junija, ob 07.18. uri.

Vremenski obeti: Obeta se spremenljivo vreme. Še bo kar hladno. Prvi krajec bo tako vreme zadržal le nekaj dni, potem pa se bo spet ogrelo za kakšen dan.

15. junij Sv. Vid

Prav je, da vemo! »Po julijanskem koledarju (do leta 1584) je imel sv. Vid god ob kresu, gregorijanski koledar pa je njegov praznik pomaknil nekaj dni nazaj.«

- ▶ *O sv. Vidi se skozi noč vidi.*
- ▶ *Če se stegneš v dan dregneš, če se skrčiš ob dan trčiš'.*
- ▶ *Vid je češenj sit.*
- ▶ *Pred Vidom muhe napovedujejo dneve prav suhe.*
- ▶ *Dež ob Vidu, slaba letina.*

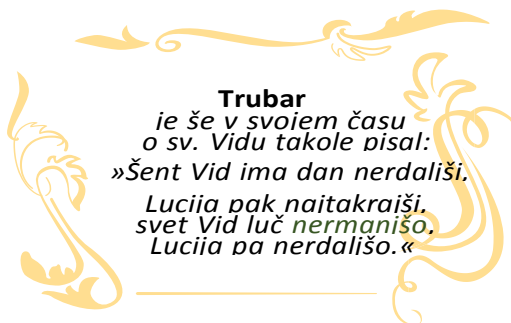
- ▶ *Vid, dežja ne daj, da bo lepe žetve kaj.*
- ▶ *Dež o Vidu ni ječmenu k pridu.*
- ▶ *Urbanovo (25. maja) sonce in Vidov dež, na dobro letino upati smeš.*

Slaba vinska letina bo, če bo megla na Vida dan.

- ▶ *Če trs pred Vidom odcvete, dobrega vina se nadejati smete.*
- ▶ *Megla na Vida dan, pšenica gre stran (je bo malo).*
- ▶ *Če je megla na Vida, bo pšenica malo prida.*
- ▶ *Vida meglica pride po vince in pšenico.*

21. junij **Kresni dan**

Če so **sveti trije kralji** vrhunec zimskega obdobja, je **kresni dan vrh poletnega obdobja**. Dan se začne krajšati. Sprva malo, konec avgusta pa že kar občutno. Tudi letos sva z dedkom Matijem poiskala praprotno na gozdnem obronku. »Kresna noč ima posebno moč« mi je šepnil. »Praprotno seme položi na blazino pa ti bo nocoj prišepnilo

skrivnosti tega leta«. Sprehodimo se v naravo in prisluhnimo njenemu šepetanju v najkrajši noči tega leta. Morda bomo odkrili kaj posebnega pri sebi in v svoji okolici.

P.S. Dedek mi je zvito pozabil povedati, da je praprot kritosemenka in zato semena nima (so trosi).

- ▶ *Ob kresi se dan obesi.*
- ▶ *Mož do kresa suknjo oblači, potem jo pa s sabo vlačí (vsaj na Blokah velja).*
- ▶ *Kakor vreme kresnic, takšno bo tudi žanjic.*
- ▶ *O kresu se mora vrabec že v prosu skriti.*

Dež

- ▶ *Če na kresni dan **dežuje**, orehom slabo prerokuje.*
- ▶ *Pred kresom naj deži, potem prositi treba ni.*
- ▶ *Kukavica dolgo po kresi kuka, draginja in glad v deželo pokuka.*

Obeti lepega poletja

- ▶ *Kolikor dni kukavica še po kresu kuka, toliko tednov po Mihelu v roke ne bo huka (ne bo mraza).*

Ščip bo nastopil soboto 22. junija ob 03:07. uri.

Vremenski obeti: Ščip bo žal prinesel hladno in **deževno** vreme, kljub temu bo kar **toplo**, kot se spodobi za prvi poletni mesec.

24. junij

Šentjanž

- ▶ *Šentjanža **dež** slabo letino nareja, sonce **naj se (raje) pratiki smeje**.*

27. junij **Ladislav takole kaže!**

- ▶ **Dež** na Ladislava, poletje po vodi splava.
- ▶ Kadar na Vladislava dežuje, dež še dolgo kraljuje.
- ▶ Če Ladislava moči **dež** po glavi, od nas se **sedem tednov** ne odpravi.

Ajda na njivi v Robeh cveti in medi.

Zadnji krajec bo nastopil v petek 28. junija ob 23:53. uri.

Vremenski obeti: Končno bo spet lepo. Sonce je že močno.
Košnja bo vendarle po fantovski meri.

JULIJ – MALI SRPAN

Stara slovenska imena za ta mesec so tudi:

Sedemnik, žetnjek, pšeničnik, srpan, jakobščak, šentjakobnik, sredoleten.

Ime julij je dobil po rimskem državniku Juliju Cezarju.

Zemlja je tretji oziroma četrti dan v tem mesecu v največji oddaljenosti od sonca (poglejte astronomske podatke o tem na spletu ali v reviji Naše nebo). Giblje se s hitrostjo 29,3 km/s. Dan traja 15 ur in 43 minut. Od Vida do konca julija se skrajša za 52 minut.

Ljudske izkušnje o juliju

- ▶ Je ta mesec moker, hladan, v gnilobi je sad končan
- ▶ Je tega meseca presuho, ostane grozdje prav suho.
- ▶ Moker in mrzel mali srpan, trtnemu sadu je močno v bran.
- ▶ Če so julija **hladni, mokri dnevi**, bodo **prazni sodi in hlevi**.
- ▶ Če mravlje preko navade mravljišča znašajo, zgodnjo in hudo zimo oznanjajo.

2. julij *Drugi dan v juliju*

Obeti mokrega poletja

- ▶ Ako je **drugi dan malega srpana grdo**, še **40 dni bo mokro**.
- ▶ Če je drugega dne tega meseca lepo, bo še 40 dni tako.
- ▶ **Leto in zima se srečata na dan Marijinega obiskanja.**

4. julij **Urh**

- ▶ *Ako do Urha slišiš kukavico in Urh z Marjeto kače pase, posevek dobro rase.*
- ▶ *Če je na Urha mokro, čebelam kaže slabo.*

5. julij **Ciril in Metod**

- ▶ *Če na Cirila in Metoda **dež pere, orehe in kostanj obere.***
- ▶ *Ako je dež Cirila in Metoda, orehe in kostanj domala ogloda.*
- ▶ *Če Cirila in Metoda sonce gleda, medu bode polna skleda.*

Mlaj bo nastopil v soboto, 6. julija ob 00:57. uri.

Vremenski obeti: Obeta se nam lepo, **vroče vreme**. Prinesla ga bo burja in odnesla nadležno soparno vreme.

10. julij **Ruski Anton**

Obeti za jesen

- ▶ *Če je na Lovrenca in ruskega Antona **lepo**, bo še jeseni tako.*
- ▶ *Kakor je vreme deseti dan, bo z malim še veliki srpan.*

Prvi krajec bo nastopil v nedeljo, 14. julija ob 00:48. uri.

Vremenski obeti: Še naprej bo lepo poletno vreme. Soparno bo Tako bo držalo vse do prvih avgustovskih dni. Začetek pasjih dni bo kar ta pravi.

17. julij **Aleš in njegovi obeti za zimo**

- ▶ *Če je Aleš soparen in suh, za zimo si pripravi topel kožuh.*

20. julij **Marjeta**

- ▶ *Deževna Marjeta slabo letino obeta.*
- ▶ *Če na Marjetin dan **deži**, orehov in lešnikov ni, seno se pa posuši.*

- ▶ Če na Marjeto dež lije, seno na travniku gnije.
- ▶ Ako na Marjeto deževalo bo, težko boš pospravil seno.
- ▶ Marjeta grom in strelo obeta.
- ▶ Pusta in vlažna Marjeta nič dobrega ne obeta.
- ▶ Pusta in vlažna Marjeta prazne panje obeta.

22. julij *Magdalena*

- ▶ Če dežuje, dolgo bo slabo vreme.
- ▶ Magdalena če **deži**, dež se še rad obdrži.
- ▶ Če Magdalena deži, se dež še rad obdrži.
- ▶ Če Magdalena solzi, dolgo nam slabo vreme preti.
- ▶ Dež na dan Marije Magdalene orehe, lešnike, seno zadene.

Pasji dnevi Pasje dneve imenujemo dneve od Jakoba do Jerneja (od 23. 7. do 23. 8.). Pogosto so to najbolj vroči dnevi v letu.

○ Ščip bo nastopil v nedeljo, 21. julija ob 12:17. uri.

Vremenski obeti: Deževno vreme z nalivi in točo se nam obeta. Pripravimo se na hudourniške nevšečnosti.

- ▶ Slaba vinska letina bo, če bodo pasji dnevi deževni.
- ▶ Pasji dnevi mrzli in deževni, viničarji bodo revni.
- ▶ Če pasji dnevi **dež** prineso, obilo sladkosti vinu vzemo.
- ▶ Pasji dnevi mrzli in deževni, vincarju so res zelo težavni.

25. julij *Jakob*

Vremenski obeti za letino in zimo

- ▶ Če je **Jakob lep**, bo božič mrzel, a obilna jesen.
- ▶ Jakoba **jasno** nebo, tudi za božič bo krasno kot ribje oko,

- ▶ če pa **oblačno**, ti priča odjugo božiča.

Jakobovi obeti za pšenico, ajdo in repo

- ▶ Ob Jakobu pšenica zori ali zgori, grozdje pa na božjo pot odide in šele ob Jerneju nazaj pride.
- ▶ Pred Jakobom tri dni lepo, rž lepo dozorela bo.
- ▶ Jakobova ajda pa Ožboltova repa je malokdaj lepa.
- ▶ O svetem Jakobu gre grozdje na božjo pot, o svete Jerneju pa nazaj pride

Napoved hude zime

- ▶ Če Jakob žejo trpi, zima nič prida ni.
- ▶ Če na Jakoba **dežuje**, hudo zimo oznanjuje.
- ▶ Jakob **meglen** hudo zimo napove.
- ▶ Na nebu megla petindvajsetega, dne hudo zimo napove.

Vremenski obeti za božič

- ▶ Kakor Jakob **dopoldne** vremeni, tako bo vreme pred božičem. In kakor **popoldne** bo, tako na božični dan bo.

Vinska letina

- ▶ Jakob ima bučo (za vino), Jernej jo pa izprazni.

Medena letina

- ▶ Jakob zal polno bo medu dal.

Zadnji krajec bo nastopil v nedeljo 28. julija 04:51. uri.

Vremenski obeti: Deževno, pusto vreme bo skalilo pasje dneve.

Vmes bo nekaj močnih neviht, ki bodo naredile precej škode.

30. julij **Peter**

► Če na Petrovo grmi, tisto leto lešnikov in orehov ni.

Mesečev zaliv. Spomin na poletje.

AVGUST -Veliki srpan

Še nekaj starih slovenskih imen zanj:
osemnik, velikomašnjek, prašnjek, mlatnik, otavnjak, medmašnik
toplan, semenec, vršenj.

Ime je dobil po rimskem cesarju Avgustu, pomeni pa vzvišen. Veste takole je bilo. Ko je rimski senat posvetil Juliju Cezarju kar cel mesec za njegove zasluge in ne samo enega dneva, kot je veleval običaj, je to zahteval tudi njegov posvojenec, prvi rimski cesar, Oktavijan. Tako se zaradi čistega napuha ta mesec imenuje po njem Avgust, dva najtoplejša meseca v letu pa po dveh prevzetnih vladarjih.

O

Valentin Vodnik

*je o velikem srpanu
zapel takole:
Kakor Jernej vreme da,
se jesen po njem ravna
večkrat sam iz en'ga dne iz
rada pride dolga reva*

**Ljudske
izkušnje
velikem
srpanu**

- ▶ *Če se megla jutraj vzdiguje, slabo vreme napoveduje, če pa jo zemlja popije, lepo vreme trka na duri.*
 - ▶ *Če srpana veter zvedri, vreme še dolgo trpi.*
 - ▶ *Sonce srpana grozdje meči, z medom navdana ajda diši.*
- Mesecu Vršnju je rosa potrebna kakor človeku vsakdanjega hleba.*

Mesec Vršenj kaže obete za prihajajočo jesen in zimo

- ▶ *Veliki srpan kar ne skuha, tudi kimavec ne prekuha.*
- ▶ *Če se avgusta po gorah kadi, kupi si kožuh za zimske dni.*

Vreme v avgustu po dnevih

Mlaj bo nastopil v torek 4. avgusta ob 13:13. uri.

Vremenski obeti: Obeta se nam deževno vreme s hudimi nalivi.

2. avgust **Porcijunkula obeta takole zimo!**

- ▶ *Če je o Porcijunkuli vročina, huda bo prihodnja zima.*

3. avgust **Kasijan**

- ▶ *Kakršno vreme da Kasijan, tako bo ostalo marsikateri dan.*

5. avgust **Ožbalt**

- ▶ *Ožbalt če dežuje, še dolgo slabo vreme napoveduje.*
- ▶ *Če o Ožbaltu dežuje, še dolgo ni lepega vremena.*

Prvi krajec bo nastopil v Ponedeljek, 12. avgusta ob 17:18. uri.

Vremenski obeti: Nekaj sončnih dni je pred nami. Lepo, vendar pa soparno in zoprno vroče.

10. avgust Lovrenc

Vinska letina

- ▶ Če je na Lovrenca **lepo**, obeta si viničar vino sladko.
- ▶ Če je Lovrenc jasen, bo grozd sladek in viničar glasen.
- ▶ Če ima Lovrenc grozd mehak, bo vina sodec kaj sladak.
- ▶ Zrel grozd Jerneja dobiti, dosti bo sladkega mošta pri hiši.

Vreme jeseni

- ▶ Vreme, ki ga Lovrenc naredi, celo se jesen drži.
- ▶ Če Jerneja veter zjasni, lepo vreme še dolgo trpi.
- ▶ Lovrenc in Jernej lepa, lepa jesen se obeta.
- ▶ Ob Lovrencu mora biti pletev končana.

Kostanja ne bo

- ▶ Če na Lovrenca grmi, ni ježic.

Kaj pa čebele?

- ▶ Na Lovrenca dež, z muho domov bejž.

15. avgust Velika maša

- ▶ Veliki šmaren **deževen, meglen**, hudo zimo obeta.
- ▶ Če **velika maša mokri**, mala maša straši.
- ▶ Če je na veliki šmaren grdo vreme, bo huda zima.

Vinska letina

- ▶ Velike maše sonce da dosti vina sladkega.
- ▶ Veliki šmaren brez dežja, sladko vince da.
- ▶ O velikem šmarnu lepo, jeseni dosti grozdja bo.
- ▶ Če na velikega šmarna sonce peče, dobro vince v sode teče.
- ▶ Na veliki šmaren jasno vreme, grozdja bo obilno breme.
- ▶ Zagledati na nebu šmarni križ pomeni smrt v hiši tisto leto.

V teh dneh se zemlja znajde v roju Perzeidov. Utrinki sledijo v različnih oblikah. Poletni večeri so prav primerni za opazovanje.

○ Ščip bo nastopil v sredo, 19. avgusta ob 20:25. uri

Vremenski obeti: Vztrajalo bo sončno, lepo, zelo vroče vreme.

Lunin krajec bo nastopil v ponedeljek, 26. avgusta ob 11:25. uri

Vremenski obeti: Pred nami je nekaj zelo deževnih dni. Nalivi s točo pretijo. Počasi postaja hladneje. Tudi dan je že občutno krajši.

24. avgust **Jernej**

Vreme jeseni

- ▶ Rada po vremenu Jerneja se cela jesen nareja.
- ▶ Kakor Jernej in zadnji srpan vremenita, tako celo jesen naredita.
- ▶ Lovrenc in Jernej v lepem vremenu pravita: Tako bo tudi jeseni.

Kakšno bo vino in drugi obeti

- ▶ Slana Jerneja, gotovo bo zijala vrana.
- ▶ Strd za potice **popijejo** Jernejeve meglice.
- ▶ Jernej zelen, panj preskrbljen.
- ▶ Če Jernej že zrelo grozdje najde, bodo blagoslova polne brajde.
- ▶ Zrel grozd Jerneja dobiti, dosti bo sladkega vinca piti.

29. avgust **Dan Janeza glave**

- ▶ Orehe piškave rad naredi dež na Janeza glave dan.

31. avgust **Zadnji srpan**

- ▶ Kakor zadnji srpan vremenit, tako se cela jesen drži.

Jesensko enakonočje in z njim začetek astronomske jeseni bo 22. v mesecu (poglej efemeride DMFA), ko sonce vstopi v znamenje device. Na nebu se razkošno kažejo ozvezdja Labod, Kozorog in delfin v zgornji kulminaciji, v spodnji kulminaciji pa Ris. Dan traja 13 ur in 19 minut.

»Jesen je najbogatejši del leta,« mi je razložil dedek. Za mnoge ljudi tudi najlepši. Leto prihaja pridnim darove dajat. S seboj nosi tudi otožnost vse krajših dni in notranjega, izpolnjenega miru«. Vreme se je umirilo. Vročina je prijetna, jutra so hladna, večeri topli. Ljudske izkušnje iz tega obdobja kažejo na vremenske obete za jesen, zimo in celo pomlad.

Cesta na Blošček

Splošne ljudske modrosti o jeseni

- ▶ *Jesen je čas, ko pride leto pridnim darove dajat.*
- ▶ *Če jeseni ni kam devati, spomladi ni kje jemati.*
- ▶ *Jeseni je za vsakim grmom **dež**.*
- ▶ *Če jeseni **grmi**, se leto ponovi.*
- ▶ ***Topla jesen** naznanja, da se spomladi **zima** težko poslavlja.*
- ▶ *Če nerado pada listje z drevja, je spomladi dosti gosenic in mrčesa.*
- ▶ *Prej ko pade listje z drevja, boljšega leta se nadejati je treba.*
- ▶ *Kadar zgodaj listje odpade, sneg potem zgodaj zapade.*

Dedek me je povabil v čebelnjak. Klepetala sva o poletju. »Poletje se je izteklo,« mi je dejal. »Jesen je v deželi. Jutra so sveža, dan pa krajši. Pripraviti se bo treba za zimo. Dobro bo treba shraniti živež, pripraviti drva, oskrbeti živino. Nekateri jesenski dnevi kažejo tudi na vreme te Jeseni. Drugi pa kažejo tudi na zimo, ki je tik pred durmi.

Gal nam pokaže vreme v prihodnjem poletju. Kakšen bo prihodnji sušec, kaže september. Vreme v prosincu in svečanu pa kažejo Katarina, Konrad in Ivan.

Svečan bo tak, kakršen bo november, vinotok pa kaže vreme aprila.

Mavricij določa vetrove pozimi. **Mihael** je poleg Martina največji jesenski vremekar. Če bo lep, jasen, bo zima trda; če bo deževen, pričakujmo voljno zimo; če bo pihal sever, bo velika zima in precej snega; če zgodaj odletijo ptiči, bo zgodnja zima; če pa žerjavi še niso odleteli, zime pred božičem ne bo. Kaj pa **Urša**? Po njenem vremenu se bo ravnala vsa zima.

Vsi sveti: Če je mraz, bo božič v led vkovan; če je pred vsemi svetimi grdo, bo po njih nekaj dni lepo (babje poletje); če pa bo dež, bo letina prihodnje leto slaba. **Martin** je najmočnejši jesenski vremekar. Če bo lep, bo huda zima; če bo oblačen, kaže na voljno zimo; če bo dež, bo dobra letina. Jesen zaklene Andrej. Lep naj bo, da bo zima prava.«

SEPTEMBER – KIMAVEC

Po rimskem koledarju je bil to sedmi mesec v letu, zato ima ime po številu septem – sedem.

Vremenski Kimavca obeti po dnevih

1. september **Tilen, Ilija, Egidij**

- ▶ *Kakršnen Tilen, tak bo ves september.*
- ▶ *Če je na Ilija jasno **gorko**, bo štiri tedne tako.*
- ▶ *Kakršno bo vreme na Ilija kazalo, bo ves mesec ostalo.*
- ▶ *Til oblačen, **meglen**, grda deževna bo jesen.*
- ▶ *Če je Tilen slabe volje, ves mesec ne bo bolje.*
- ▶ *Kadar prve dni kimavca pogosto **grmi**, bo dosti tepkovca, pšenice, rži.*

Mlaj bo nastopil v torek 3. septembra ob 03:56. uri

Vremenski obeti: Shladilo se bo. Mrzel dež bo naznanil pravo jesensko vreme. Prve jutranje megle bodo zakrivale dolinice.

6. september **Lenard**

- ▶ *Kakršno je vreme na Lenardovo, tako bo do božiča.*

8 • september **Mala maša**

- ▶ *Mala maša za suknjo vpraša.*
- ▶ *Mala maša za vsakim grmom paša.*
- ▶ *Kdor po mali maši kosi, ta za pečjo suši.*
- ▶ *O mali maši so lešniki naši.*
- ▶ *Do malega šmarna na soncu, potem se otava suši na lesu (na grabljah).*

Lepo vreme jeseni

- ▶ *Če je za malo mašo **lepo**, ostane potem še dva meseca suho.*
- ▶ *Kakršno vreme na malo mašo nastane, rado potem dva meseca ostane.*

- ▶ *O mali maši so lešniki naši.*
- ▶ *Do malega šmarna na soncu, potem se otava suši na lesu (na grabljah).*

Lepo vreme jeseni

- ▶ *Če je za malo mašo **lepo**, ostane potem še dva meseca suho.*
- ▶ *Kakršno vreme na malo mašo nastane, rado potem dva meseca ostane.*

Prvi krajec bo nastopil v sredo 11. septembra ob 08:05. uri.

Vremenski obeti: Spremenljivo bo. Če bo zapihal jug bi znalo deževati. Sicer pa bo lepo jesensko vreme še naprej držalo. Prinašal ga bo vzhodnik.

15. september Marija sedem žalosti

▶ Če se na Marije sedem žalosti na polju dela, se letina kislo drži.

○ Ščip bo nastopil v sredo, 18. septembra ob 04:34. uri.

Vremenski obeti: Ščip nam bo prinesel deževno vreme. Veliko dežja bo padlo. Očistimo struge, kanale in odtoke, da nas ne presenetijo poplave.

21. september Matevž

Kaže na vreme jeseni

- ▶ Če je Matevž **vedren**, bo prijetna jesen.
- ▶ Ako na Mateja **sonce sije**, kmalu lepa jesen zasije.
- ▶ Na Mateja vreme ugodno, tako bo štiri tedne prihodno.

22. september Mavricij

Namigne, kakšni bodo zimski vetrovi

- ▶ Če je na Mavricija **jasno nebo**, vetrovi pozimi hudo brijo.
- ▶ Če na Mavricija sonce sije, pozimi huda sapa brije.

Zadnji krajec bo nastopil v torek 24. septembra ob 20:49. uri.

Vremenski obeti: Zvedrilo se bo. Lepo vreme se nam obeta. Bo pa že hladno. Zna se zgoditi kakšna nevihta vmes. Prinesel jo bo moča jug.

29. september Mihael

»Mihaela kot vreme narja posebej cenim,« mi je dejal ded Matija. Zlagala sva drva in klepetala. Malo me je že zeblo v prste. Hitel sem zlagati in hkrati napeto poslušal pripoved.

»Mihael pašo zapre, Jurij jo pa odpre«.

- ▶ *Mihael leto za pašo zapre, Jurij jo pa odpre. O Mihaelu rad žene hudič **polhe** spat.*
- ▶ *Več boš za Mihaela nakosil kot o pustu naprosil.*
- ▶ *Miha podpiha. Miha kašo piha.*

Jasno pred Mihaelom

- ▶ *Če je pred Mihaelom **jasna noč**, bo tudi zima imela veliko moč.*

Mihaelov dež

- ▶ *Če na Mihelovo **dežuje**, nadejaj se zime voljne, če pa nebes razjasnjuje, boj se zime prav trde.*

Če na Mihaelovo grmi

- ▶ *Mihaela če **grmi**, viharjev **veliko** pozimi buči.*

Mihaelov veter

- ▶ *Če na Miholovo **sever** vleče, **veliko zimo** in sneg privleče.*

Slana na Mihelovo

- ▶ *Slana pred Mihelom če pada, tolikokrat ob trijakah je rada.*

Sneg na Mihelovo

- ▶ *Če o Mihaelu sneg naletuje, dolgo zimo obljubuje.*

Bukev in hrast ob Mihaelu kažeta

- ▶ *Če Mihelovo dosti šišk da, zgodnja bo zima in veliko snega.*
- ▶ *Šišk veliko Mihael da, zgodnja bo zima in veliko snega.*

- ▶ Če Mihael v želodu leži, obilno s snegom božič gnoji.

Kaj obetajo ptice selivke?

- ▶ Če o Mihelu **žerjavi** še ne gredo, pred božičem zime k nam še ne bo.
- ▶ Če ptice selivke pred Mihelom ne lete, se pred božičem ni bati zime trde.

Jesen na Bloščku.

OKTOBER – Vinotok

Znana slovenska imena zanj so še:

desetnik, vinščak, vinec, repar, kozoprsk, vinodaj, mošnik, lukovščak, bendimjek.

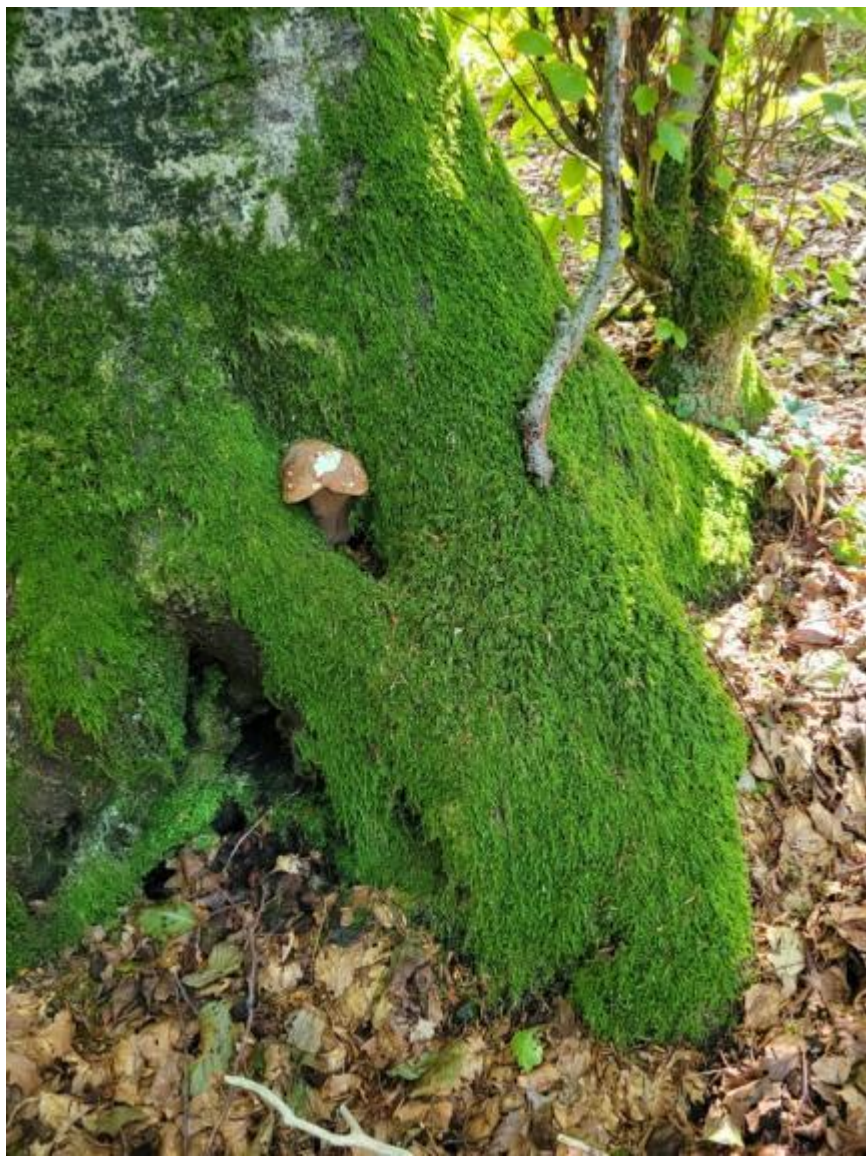
Ime oktober je dobil po latinskem številu *octo* – osem, ker je bil po rimskem koledarju osmi mesec v letu.

Dan traja 11 ur in 43 minut. V zgornji kulminaciji so »jesenska« ozvezdja Kefej, Pegaz, vodnar, Južna riba.

Kaj imenujemo '**babje poletje**'?

Veste! Lepega vremena smo na jesen posebej veseli. Možje imajo v tem času dosti dela v gozdu. Veljalo je posekati les za kurjavo pa tudi za prodajo med mašama, ker je bil posekan les takrat najboljši. Spravilo poljščin, kot so krompir, repa, pesa, korenje, zelje na polju pa je ostalo večinoma ženam in otrokom. Seveda so bila ta dela dosti lažja, če je bilo jeseni lepo, suho vreme. Ker je bilo z lepim vremenom ustrezno prav ženskam, so lepemu vremenu v jesenskem času rekli

'**Babje poletje**'. Tole ime - '**babje poletje**'- ,zveni malce nerodno, kaj ne? Pa naj vas nič ne moti. Veste! Če je punca na vasi veljala za 'fejst babo', je to bila velika pohvala zanjo pa naj je bilo vreme lepo ali grdo. Potem se je lahko visoko nosila. Snubcev pa se ji tudi ni manjkalo.

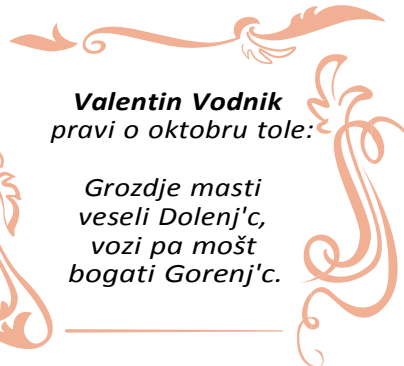

Hura! Našel sem ga. Ja kam se je šel skriti!

Ljudske modrosti o Vinotoku

- ▶ *Oktober je dober.*
- ▶ *Vreme vinotoka je **aprilu** za preroka.*
- ▶ *Če vinotoka **mraz** in **burja** brije, prosinca in svečana sonce sije.*
- ▶ *Vinotoka če zmrzuje, pa prosinca odjenjuje.*
- ▶ *V oktobru **burja**, **mraz**, januarja **sončen čas**.*
- ▶ *Vinotoka **deževanje**, grudna vetrov divjanje.*
- ▶ *Vinotoka **velike vode**, grudna hudi vetrovi buče.*
- ▶ *Če se **zgodaj selijo ptiči**, bo huda zima o božiči.*
- ▶ *Ko žerjav na tuje leti, skoraj že zima prihiti.*
- ▶ *Dež, mraz in sneg začuti živina, če nerada pašnik zapusti.*
- ▶ *Če se blizu **debla list obleta**, dobro letino obeta.*
- ▶ *Če zgodaj listje odpade, sneg kmalu zapade.*
- ▶ *Kadar drevje **pozno listje** sleče, huda zima bliža se preteče.*
- ▶ *Se nerado listje obleti, vsak se zime boji.*

»Valentin Vodnik je bil med našimi prvimi pesniki, ki je zapisal nekaj svojih in ljudskih resnic o vremenu in običajih pri nas,« mi je pripovedoval dedek. »Pokazal je, da je slovenski jezik primeren tudi za umetniško rabo. To ni samo jezik hlapcev in dekel. Prešeren ga je sicer kasneje močno prekosil, vendar je ostalo, da se je v pesmih z opisom kmečkega življenja, opravili na polju in vremenom izkazal prav Vodnik. Drugi

Valentin Vodnik
pravi o oktobru tole:

*Grozdje masti
veseli Dolenj'c,
vozi pa mošt
bogati Gorenj'c.*

mojstri besede so se običajnega življenja na deželi redkeje lotili. On pa se je. Zato je prav, da se tega spomnimo.«

Vremenski obeti v oktobru po dnevih

V času od Mihela do Gala, ljudska zakladnica nima posebnih modrosti.

Mlaj bo nastopil v sredo, 2. oktobra ob 20:49. uri.

Vremenski obeti: Lepo jesensko vreme se nam obeta. Zelo toplo bo, pravo **babje poletje**.

Prvi krajec bo nastopil v četrtek, 10. oktobra ob 20:55. uri.

Vremenski obeti: Še naprej nas bo razvajalo lepo, sončno jesensko vreme.

16. oktober Gal

Kakšno bo prihodnje leto?

- ▶ Če je Gal suhoten, oznanjuje, da ob letu suša pripotuje.
- ▶ Topel, veder Gal suho bo poletje dal.
- ▶ Gal deževen ali suh, prihodnjega leta ovaduh.

18. oktober Luka

- ▶ Luka sneg prikuka.
- ▶ Luka repo puka, v roke huka.
- ▶ Lukež, repni pukež.
- ▶ Vlažen, mrzel Luka, kmalu sneg prikuka.
- ▶ Če je vlažen in mrzel Luka, brž repo popuka in osmuka.
- ▶ Luka pravi Urši: »Urša, spravi repo, sicer ti jo bom s snegom zabelil.

Polna luna bo nastopila v četrtek, 17. oktobra ob 13:26. uri.

Vremenski obeti: Ščip nam bo prinesel dež in sneg. Ker se macesen še ni osul, sneg ne bo ostal. Povzročil pa nam kar nekaj težav. Čas za zimske pnevmatike je pravšen, saj je zemlja mrzla.

21. oktober *Urša*

Obeti za zimo

- ▶ *Kakor je Urša pričela, tako bo cela zima pela.*
- ▶ *Kakršno vreme Urša prinese, tako se rada jesen in zima obnese.*
- ▶ *Kakor Urše dan je, tako bode zimsko spanje.*
- ▶ *Če je na Urše dan **lepo**, bo za tri dni dež.*
- ▶ *Če je do Urše **lepo**, še lene babe nastil' dobijo.*
- ▶ *Če z dežnikom Urša pride, zima vlagi ne uide.*

Druga jesenska Uršina opravila

- ▶ *Urša v kad repo buša.*
- ▶ *Uršula bo repno jamo zasula.*
- ▶ *Dan Uršule si zelje z zelnika spravi, da ti ga Simon in Juda ne zapravi.*

28. oktober *Simon in Juda*

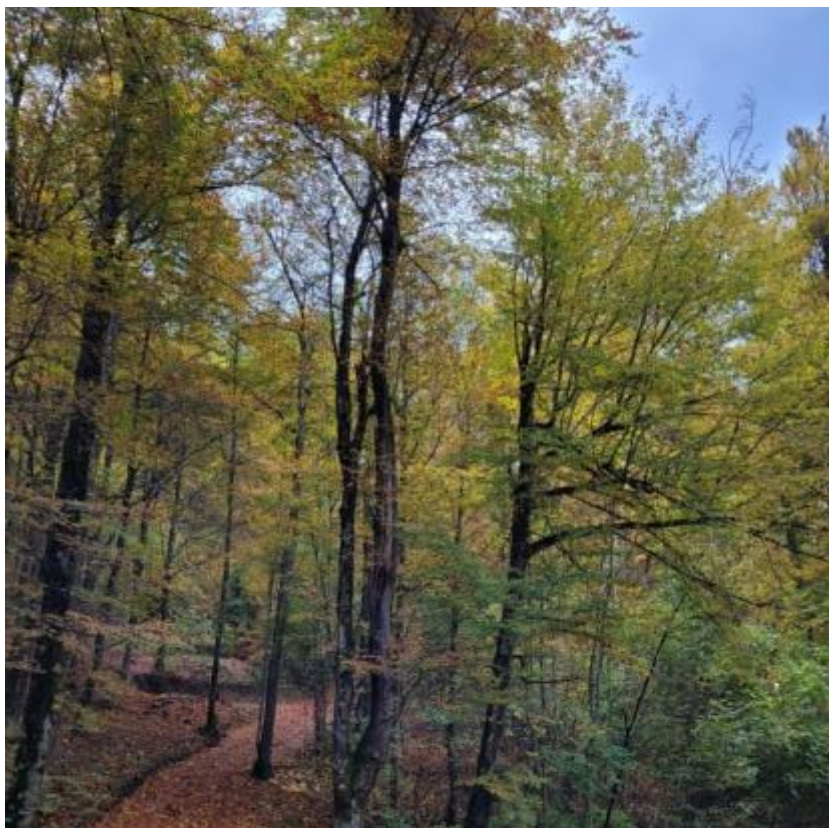
- ▶ *Po Simonu in Judi se nam bliža zima tudi.*
- ▶ *Simon in Juda se s snegom prebudita.*

Zadnji krajec bo nastopil v četrtek, 24. oktobra ob 10:03. uri.

Vremenski obeti: Lunin krajec nam bo prinesel mrzlo vreme s hudim vetrom.

Po bližnjici v Krajnceve doline

NOVEMBER – Listopad

Stara slovenska imena za ta mesec so še:
ednajstnik, poznojesen, meglovec, gnilolist, martinščak, zimšček,
vahtnik, mali mesec. Trubar ga je imenoval **listognoj**.

Ime november je dobil po rimskem številu *novem* –
devet, ker je bil po rimskem koledarju to deveti mesec v letu.

Dan traja 10 ur in 6 minut. V zgornji kulminaciji so ozvezdja Kasiopeja, pegaz in Ribi. V spodnji kulminaciji so Veliki medved in Lovski psi.

Še nekaj modrosti iz ljudske zakladnice

- ▶ November oznanjuje vreme svečana.

Kaj bo z letino?

- ▶ Ni prida za kmetije, če mokro zemljo sneg pokrije.
- ▶ Listopada zmrzlina, je svečana ne bo.
- ▶ Do vseh svetih grdo, po vseh svetih lepo.
- ▶ Listopada južnina, svečana mrzlo.

Kakšen mraz bo pozimi

- ▶ Če hrast še listje obdrži, bo mraz vse zimske dni.
- ▶ Če nerado pada listje z dreves, spomladi bo čuda gosenic in mrčesa.

Bo sneg ostal

- ▶ **Macesen se vedno na kopno obleti.**

(Če sneg zapade v teh dneh, ne bo obstal, če se macesen še ni osul.)

Vremenski obeti po dnevih novembra

Mlaj bo nastopil v petek 1. novembra ob 13:47. uri.

Vremenski obeti: Mrzlo in vetrovno bo. Močno bo snežilo.

Sneg v sredogorju bo ostal. Tudi v nekaterih dolinah ga bomo imeli dovolj.

1. november Vsi sveti

- ▶ Vsi svetniki radi prineso kak dan še vreme lepo.

- ▶ *Ako je na vseh svetnikov lepo vreme, bo prihodnje leto čuda žita in žira.*
- ▶ *Do vseh svetih **grdo**, po vseh svetih lepo.*

Mraz za vse svete

- ▶ *Mraz na vse svete pomeni lep Martinov dan.*
- ▶ *Vseh svetnikov **mrz**, o Martinu topel čas.*
- ▶ *Vseh svetnikov mrzel dan, božič bode v sneg vkovan.*

Dež za vse svete

- ▶ ***Deževni** vsi sveti, pozimi zameti.*
- ▶ *Ako na mrtvih dan **dežuje**, zamete zima pričakuje.*
- ▶ *Če vse svete namaka, debel sneg nas čaka.*
- ▶ *Če na mrtvih dan deži, vreme po snegu diši.*

2. november

Verne duše

- ▶ *Če na verne duše deži, vreme po snegu diši.*

6. november

Lenart

Napoved snega

- ▶ *Če je na Lenarta grdo, bo do božiča tako.*
- ▶ *Kolikor ima Lenart snega na planini, toliko ga ima božič v dolini.*
- ▶ *Lenart zimo zaklepa.*

Preglejmo zimsko opremo in pnevmatike na avtomobilu.

Za pohode v gore dobro pogledajte vremenske razmere na ARSO- vi spletni strani.

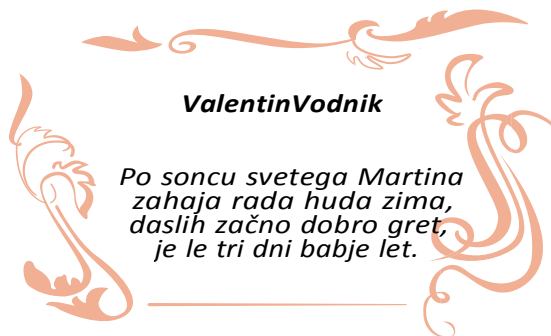
Prvi krajec bo nastopil v soboto, 9. novembra ob 06:55. uri.

Vremenski obeti: Hladno bo. Če bo zapihal severozahodnik bo deževalo. Burja pa nam zna prinesiti sneg. Ostal bo. Macesen se že osipa.

11. november *Martin*

Martin velja v ljudskem izročilu za zelo pomembnega znanilca vremenskih sprememb.

Lep Martin kaže ...

- ▶ Če je na Martina **lepo**, bo čez tri dni grdo.
- ▶ Za soncem Martina pride takoj sneg in zmrzlina, pa čeprav ta dan greje, tri dni se leto šteje.
- ▶ Če Martin sonce ima, huda zima prikrevsa.
- ▶ Martin lep veliko da zimo, če je pa meglen, slabo zimo dobimo.
- ▶ Na Martina če je jasno, bo za tri dni sneg, če oblačno, bo pa še ta dan.
- ▶ Lep Martin, huda zima.

Če je na Martina dež

- ▶ Če je na Martina **dež**, je potem zmrzlina, pozebe ozimina in je tu draginja.

Če je Martin oblačen

- ▶ Če Martin oblake preganja, nestanovitno zimo napravlja.
- ▶ Če je Martin **oblačen** ali meglen, pride zima voljna kot jesen.
- ▶ Oblačno na Martina, nestanovitna, voljna zima.

Če Martin zmrzuje

- ▶ Če Martin **zmrzuje**, kmet voljno zimo pričakuje.
- ▶ Če pred Martinom zmrzuje, je pred božičem povodenj.
- ▶ Če se Martinova gos po ledu plazi, o božiču običajno po blatu gazi.

- ▶ Če je na **Martina suho**, bo dobra letina.

- ▶ Martin naj bo suh, da pozimi raste kruh.
- ▶ Ko pride sveti Martin, torbo na klin (konec paše).

- Ščip bo nastopil v petek, 15. novembra ob 22:28. uri.

Vremenski obeti: Imeli bomo lepo jesensko sončno vreme. Vendar! Pihal bo mrzel jesenski veter.

19. november *Elizabeta*

- ▶ *Elizabeta na belem konju prijezdi.*

22. november *Cecilija*

- ▶ *Cecilije grmenje dobre letine znamenje.*

- ▶ Če Cecilija hudo grmi, dosti pridelka ob leti sledi.
- ▶ Če na Cecilijo grmi in treska, bo ob letu žita kot peska.

Zadnji krajec bo nastopil v soboto 23. novembra ob 02:27.uri.

Vremenski obeti: Viharno vreme se nam obeta. Oster vzhodnik nam bo prinašal precej snega. Kar nekaj ga bo zapadlo. Tudi ostal bo. Macesen se je že osul.

23. november **Klemen**

- ▶ Klemen zaklene, Katarina grušta, Andrej vse s snegom odene.

24. november **Ivan**

- ▶ Kakršno vreme na Ivana, tako bo pozimi posebej **svečana**.

25. november **Katarina**

- ▶ Sveta Kata, sneg pred vrata.
- ▶ Katarine dan ne laže, če po sebi **prosincu** vreme kaže.
- ▶ Vreme Katarine tudi prosinca ne mine.
- ▶ Če je na Katarine dan mežavo, bo ves prosinec mrščavo.
- ▶ Katarina ali kres, če je mrzlo, neti les.

26. november **Konrad**

- ▶ Kakršen bo Konrada dan, takšen bode skoraj ves svečan.

30. november **Andrej**

- ▶ Andreja sneg z žitom kreg.
- ▶ Sneg Andreja naj bo suh, da pozimi raste kruh.
- ▶ Sneg Andreja polju ni kaj prida odeja.
- ▶ Andreja sneg sto dni leži in žito mori.

- ▶ Andreja sneg je želeden.

Drugod medved decembra spi, na Blokah se pa drsa.

DECEMBER – Gruden

Ljudske modrosti za december sem opisal že na začetku te Pratike, ob pogledu na december 2023.

Obdržal bom le nekaj najbolj imenitnih iz ljudske zakladnice.

- ▶ Prvi teden v adventu huda zima, osem tednov ne odkima (letos od 1. 12. do svečnice 2 .2. 2024).

- ▶ *Grom in blisk v zimskih kvatrih, huda zima bo pri vratih.*
- ▶ *Če se grudna dosti bliska in grmi, drugo leto vetrov dosti buči.*

Vetrovi, viharji

- ▶ *Če ta mesec **grmi**, prihodnje leto viharje rodi.*

Dobra letina bo ...

- ▶ *Če na zmrzlo zemljo sneg zapade, snopi bodo kakor klade.*

Kakšno bo prihodnje leto

- ▶ *Konec grudna huda zima, veter brije, hudo leto oznanjuje.*

Mráz bo v januarju

- ▶ *Prvi teden v adventu huda zima, osem tednov ne odkima (do svečnice)..*
- ▶ *Če se grudna dosti bliska in grmi, drugo leto vetrov dosti buči.*

Vremenski obeti po dnevih za

december 2024

Mlaj bo nastopil vnedeljo, 1. decembra ob 07:21. uri.

Vremenski obeti: Vetrovno vreme nam bo prinesla **Barbara**. Spremenljivo vreme se obeta. Ob severozahodniku lahko celo dežuje. Burja pa lahko prinese kar precej snega. Slabi obeti za smučanje.

4. december **Barbara**

Barbara napove, koliko bo snega v prihajajoči zimi

- ▶ Če je prvi teden v adventu mraz, trajal bo ves zimski čas.
- ▶ Če se vidi na Barbaro strnišče na njivi, se bo videlo celo zimo (ker bo malo snega).

☾ Prvi krajec bo nastopil v nedeljo, 8. decembra ob 16:26. uri.

Vremenski obeti: Obrnilo se bo na lepo vreme. Zapihal bo mrzel jugozahodni veter in prinesel nekaj sonca v decembersko sivino.

13. december **Lucija**

Napoveduje povprečno vreme po mesecih in s tem tudi, kakšno bo vreme prihodnje leto.

- ▶ Lucija krati dan, to ve vsak faran.
- ▶ Dnevi od Lucije do božičnega dne (od 13. do 25. 12.) vreme vseh v prihodnjem letu napovedo.

○ Ščip bo nastopil v nedeljo, 15. decembra ob 10:01. uri.

Vremenski obeti: Mrzlo vreme, močan veter in kakšna snežinka vmes se obeta na ta dan. Takšen naj bi bil tudi marec prihodnje leto.

21. december **Tomaž**

- ▶ Ta dan sedi vsak mož doma, ne hodi dalje, kot se govno zvalja.

☾ Zadnji krajec bo nastopil v nedeljo, 22. decembra ob 23:18. uri.

Vremenski obeti: Lepo bo. Obeta se nam mrzel s soncem

obsijan teden, prav primeren za božič.

25. december **Božič**

Vremenski obeti za to zimo

- ▶ Kolikor bliže božič **mlaja**, *toliko hujši mraz prihaja.*
- ▶ **Polna luna** okrog božiča *južno nam zima zapriča.*

Veter čez vse leto napove

- ▶ Kakršna **sapa** vleče na sveti večer, *taka bo vlekla vse leto.*

Mokro poletje bo

- ▶ Če na božič **dežuje**, *prihodnje leto močo oznanjuj.*

In še ena hudomušna o življenju iz ljudske zakladnice

- ▶ Dež in veter pred božičem *koplje jamo rad mrličem.*

Zelen božič

- ▶ O božiču zeleno, *za veliko noč sneženo.*
- ▶ O božiču za steno (zunaj na soncu), *o veliki noči za pečjo.*

Božič je tu.

● *Mlaj bo nastopil v ponedeljek, 30.decembra ob 23:26.uri.*

Vremenski obeti: Kaže, da bomo imeli za konec leta na Silvestrovo lepo zimsko vreme. Saj se spodobi za tako lep praznik.

V torek, 31 . decembra bomo sklenili leto 2024 in opolnoči
stopili v novo leto 2025.

Srečno 2025

Poglejmo še prva dva meseca v letu 2025

Januar 2025

Prvi krajec bo nastopil v torek, 7. januarja ob 00:57. uri.

Vremenski obeti: Zelo mrzlo bo. Sonce je še šibko, vendar kralji so za nami in zima prehaja v drugo polovico, tja proti pomladi.

Ščip bo nastopil v četrtek 13. januarja ob 23:27. uri.

Vremenski obeti: Obeta se nam lepo zimsko vreme. Zelo hladno bo. Močan veter bo povečal občutke mraza.

Lunin krajec bo nastopil v torek, 21. januarja ob 21:32. uri.

Vremenski obeti: Viharno vreme z obilnim sneženjem se nam obeta. Precej snega bo zapadlo. Sneženju bo sledilo nekaj spremenljivih dni. Po sneženih dneh v začetku, se bo prikazalo sonce za dan ali dva, potem pa bo potegnilo na jug. Poledica in plundra bosta kazili zimsko vzdušje.

Mlaj bo nastopil v sredo, 29. januarja ob 13:37. uri.

Vremenski obeti: Pritisnil bo še hud mraz. Občutek mraza bo dodatno povečal mrzel veter. Sneg in leden dež bosta povzročala težave na cestah.

Februar 2025

Prvi krajec bo nastopil v sredo, 5. februarja ob 09:03. uri.

Vremenski obeti: Vremenski obeti: Leden dež bo še naprej kvaril razpoloženje. Vmes bo tudi snežilo. .

Ščip bo nastopil v sredo, 12. februarja ob 14:54. uri.

Vremenski obeti: Lepo zimsko vreme se kaže. Nekaj dni bomo še uživali v sneženi pravljici.

Vremenski obeti: Leden dež bo še naprej kvaril razpoloženje. Vmes bo tudi snežilo.

Zadnji krajec bo nastopil v torek, 20. februarja 18:34. uri.

Vremenski obeti: Kaže, da se bo zima spet vrnila. Dež in sneg nam bosta kazila dneve.

Mlaj bo nastopil v nedeljo, 28. februarja ob 01:46. uri.

Vremenski obeti: Mrzlo bo. Zima kar noče popustiti.

Marec 2025

V prve marčevske dni nas bo popeljal prvi krajec, ki bo nastopil v torek 6. marca ob 17:33. uri.

Vremenski obeti: Končno nas bodo lepi, sončni dnevi popeljali v prvi pomladanski mesec.

Ščip bo nastopil v nedeljo, 14. marca, ob 14:54. uri.

Vremenski obeti: Kaže na lepo pomladansko vreme. Toplo bo.

Današnji nemirni časi kar kličejo, da si v novem letu voščimo predvsem zdravja. Ne sme manjkati ščepec sreče. Privoščim Vam jo.

Želim jo tudi vsem dobrim ljudem po svetu. Predvsem tistim, ki trpijo v vojnah, pomanjkanju in boleznih.

Želim vsem miru, toplega objema najbližjih.

Želim, da bi politiki po svetu spoznali, da nas v lepše Čase vodijo znanje, prijateljstvo in ljubezen.

Mag. Dušan Kaplan

FRAGMAT

Temelj zaščite

Podjetje z dolgoletno tradicijo zaščitnih
izdelkov

